



8

Myslivecký rok
znovu s rekordy



14

Neziskové instituce
v Česku



16

Pavla Trendová:
S respondenty
budeme komunikovat
přes portál



30

Kristýna Čillíková:
Bez statistiky by
medicína nebyla
taková, jaká je



40

Trhu práce dominuje
Praha

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

01 | 2026 – ROČNÍK 16



TÉMA

Češi a alkohol

- Alkoholové souvislosti
- Od rekordní spotřeby ke střídmosti
- Třetina mladých pije pravidelně
- Výši daní ovlivňuje tradice

156 litrů

alkoholických nápojů vypil průměrný Čech
během roku 2024.

Ve spotřebě alkoholu se stále držíme na světové špičce,
nicméně v posledních letech i u nás spotřebované množství
klesá.



Snadná cesta k informacím

Oficiální statistická data a časové řady
na webu ČSÚ



Analýzy, databáze,
odborné články,
geodata,
infografiky

.....



Informace
zdarma
pro všechny

.....



Otevřená
data



csu.gov.cz

Přichází rok plný novinek



Vážení čtenáři,

do roku 2026 vstupujeme ve znamení změn, které se dotýkají jak sběru dat, tak také metodiky. Hned v lednu se projeví implementace nové klasifikace ekonomických činností a na jaře nás významně ovlivní start Jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele (JMHZ). To umožní pořizovat analýzy v dosud nevídaném detailu a zároveň

sníží administrativní zátěž respondentů. Modernizace statistických procesů pokračuje také spuštěním Portálu respondenta, jenž otevírá novou éru komunikace mezi úřadem a zpravodajskými jednotkami. Pro uživatele je již přístupný a postupně bude doplňován o nové funkcionality.

Kromě upozornění na uvedené novinky přináší toto vydání časopisu samozřejmě i články s výsledky statistických šetření. Dozvíte se např. podrobnosti o odstřelech zvěře či množství honiteb nebo o významu neziskového sektoru. Hlavním tématem tohoto čísla je konzumace alkoholu v české společnosti. Data ukazují, že přestože celková spotřeba dlouhodobě klesá, stále patříme mezi světové rekordmany – a negativní dopady se promítají do zdravotních, sociálních i ekonomických ukazatelů.

V rozhovoru připomíná předsedkyně České aliance pro kardiovaskulární onemocnění Kristýna Čillíková, že kvalitní data jsou základem nejen dobré veřejné správy, ale i moderní medicíny. Na rozhovor navazuje analýza zaměřená na onkologická onemocnění.

Od tohoto vydání také zahajujeme novou rubriku Statistika v krajích, která se tentokrát podrobně věnuje regionálnímu srovnání trhu práce.

Věřím, že vám aktuální číslo poskytne inspirativní pohled na to, jak statistiky odhalují širší souvislosti, a že kromě nových poznatků získáte i podněty k zamyšlení nad tím, jak se jako společnost chceme rozvíjet v dalších letech.

Přeji vám příjemné a zajímavé čtení.

EVA KRUMPOVÁ

1. místopředsedkyně ČSÚ

ČEŠI A ALKOHOL

- 19** Alkoholové souvislosti
- 22** Od rekordní spotřeby ke střídmosti
- 24** Třetina mladých pije pravidelně
- 26** Výši daní ovlivňuje tradice
- 29** Pivo, víno, lihoviny

UDÁLOSTI

- 4** Portál respondenta: nový způsob spolupráce mezi ČSÚ a respondenty
- 5** Velvyslanec Velké Británie v ČSÚ
- 5** Pomáháme zlepšovat statistiku na Balkáně
- 5** Předsednictví v Radě EU převzal Kypr
- 5** V ČSÚ se tvoří evropská statistika

ZE SVĚTA

- 6** I silnice v Nizozemsku jsou plné aut
- 7** Nejrušnější osobní přístavy v EU jsou v Itálii
- 7** Pohlednice nejsou „old school“

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 8** Myslivecký rok znovu s rekordy

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 10** Mzdová statistika nově

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 12** Vadí hlavně komplikace v dopravě
- 14** Neziskové instituce v Česku

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 13** Evropský pracovní trh neukazuje problémy

ROZHOVOR

- 16** Nová klasifikace i správa dat
- 30** Bez statistiky by medicína nebyla taková, jaká je

ANALÝZA

- 33** Nádorů přibýlo, ale léčba se zlepšila
- 36** Česká ekonomika nabrala nový dech

STATISTIKA V KRAJÍCH

- 40** Trhu práce dominuje Praha

KRÁTCE

Počínaje 18. prosincem 2025 začal ČSÚ zasílat do datových schránek ekonomických subjektů výpisy o změně jejich údajů v Registru ekonomických subjektů. Nová služba informuje mimo jiné o změnách zatřídění v některých statistických klasifikacích.

V prosinci ČSÚ publikoval nová vydání dvou odborných recenzovaných časopisů – Demografie a Statistika: Statistics and Economy Journal. Oba časopisy jsou k dispozici na webu ČSÚ.

Do projektu Minisčtání 2025 se zapojilo 83 558 žáků z 5 511 tříd a 1 092 škol. Podrobné výsledky budou zveřejněny na tiskové konferenci 29. ledna.

Zástupci ČSÚ jednali s Estonským statistickým úřadem a estonskou univerzitou o spolupráci v oblasti scanner dat.

Redakce časopisu Demografie vypisuje výzvu na zaslání odborných článků do monotematického čísla s názvem „Problematika klesající plodnosti ve vyspělých zemích“. Termín pro zaslání článku je 31. března 2026.

Portál respondenta: nový způsob spolupráce mezi ČSÚ a respondenty

Český statistický úřad zavádí od letošního roku nové online prostředí určené pro práci se statistickými výkazy.



ŠTĚPÁN ROČÁK
oddělení koordinace
datových vstupů

Zavedením portálu pokračujeme v modernizaci elektronického sběru dat. Jedná se o další krok v procesu digitalizace a zefektivňování státní správy. Snahou ČSÚ je rychlejší, efektivnější a uživatelsky přívětivější komunikace s respondenty při zachování potřebné bezpečnosti a spolehlivosti. Portál respondenta významně zpřehlední plnění zpravodajské povinnosti a zjednoduší práci s výkazy díky jednotnému prostředí, lepší orientaci a snadnější dostupnosti podkladů.

CO PORTÁL RESPONDENTA PŘINÁŠÍ?

Portál respondenta poskytuje uživatelům všechny klíčové informace o výkazech na jednom místě. Po přihlášení se jim zobrazí kalendář výkazů s informacemi o podaných a očekávaných výkazech, a také o výkazech, které jsou již po termínu. Rovněž zde naleznou přehled zpravodajské povinnosti, tedy kompletní seznam výkazů, jež mají v průběhu roku vyplnit.

Portál umožňuje přímý přístup k formulářům výkazů od zpracovatelského roku 2026. Pokud formulář ještě není dostupný, zobrazí se plánovaný termín jeho zpřístupnění. U každého výkazu uživatel nalezne rovněž informace o stavu doručení, termínech sběru, a také užitečné kontakty na zpracovatele, návody k vyplnění a další metodická vysvětlení. Portál zároveň umožňuje udržovat přehled o plnění zpravodajské povinnosti v čase, včetně uchování historie vyplněných výkazů.

JAK SE DO PORTÁLU RESPONDENTA PŘIHLÁSIT?

Portál respondenta je přístupný všem respondencům, tedy nepřihlášeným i těm, kteří se následně přihlásí jedním z těchto dvou způsobů:

1. přihlašovacími údaji, kterými se respondenti přihlašují do datové schránky dané společnosti,



2. přihlašovacím jménem a heslem z původní aplikace DANTE WEB.

Pro nové respondenty, kteří dosud DANTE WEB nevyužívali, bude v současné době možné pouze přihlášení prostřednictvím prvního způsobu, tedy přihlašovacími údaji z datové schránky. V blízké době bude umožněno také přihlášení prostřednictvím elektronické identity – NIA (včetně registru zastoupení).

PŘECHOD Z DOSAVADNÍCH APLIKACÍ NA NOVÉ

Do konce zpracovatelského roku 2025 (tedy pro výkazy za poslední období roku 2025) je k vyplňování výkazů možné použít aplikaci DANTE WEB.

Od zpracovatelského roku 2026 bude možné použít buď výše zmíněný Portál respondenta v jeho přihlášené části, nebo aplikaci Výkazy dle ID, v jeho nepřihlášené části. Aplikace Výkazy dle ID umožňuje mimo jiné požádat o zaslání odkazu na formulář výkazu za vybrané období (od zpracovatelského roku 2026) do datové schránky společnosti.

DOSTUPNOST A DALŠÍ ROZVOJ

Portál respondenta byl spuštěn v pondělí 12. 1. 2026. Výkazy a funkcionality budou doplňovány průběžně, plná verze portálu bude dostupná na jaře 2026.

KAM SE OBRÁTIT V PŘÍPADĚ DOTAZŮ?

V případě obecných dotazů ke zpravodajské povinnosti a Portálu respondenta se prosím obraťte na infolinku 274 056 789 nebo napište na e-mail vykazy@csu.gov.cz. Pro podporu související s přihlášením je k dispozici e-mail zapomenuteheslo@csu.gov.cz.

Velvyslanec Velké Británie v ČSÚ

Na začátku prosince navštívil ČSÚ britský velvyslanec Matt Field. Předseda ČSÚ Marek Rojíček ho seznámil s činností a výstupy úřadu a zdůraznil význam nezávislosti oficiální statistiky. Oba muži se shodli na důležitosti zvyšování statistické gramotnosti

populace a Matt Field ocenil aktivity, které ČSÚ v tomto směru vyvíjí. Velmi pozitivně také hodnotil šíři statistických informací, které náš úřad zdarma poskytuje a z nichž často čerpají i zaměstnanci britského velvyslanectví.



Pomáháme zlepšovat statistiku na Balkáně

Na konci listopadu navštívili pražské sídlo Českého statistického úřadu kolegové ze Severní Makedonie.

Hlavním cílem cesty byly konzultace k šetření zahraničního obchodu se službami, jehož zavádění v Makedonii právě probíhá jako pilotní projekt.

Čeští experti z odboru statistiky zahraničního obchodu pomáhali s nastavením kvalitativních parametrů šetření. Zaměřili se zejména na vyhodnocení dat po jednotlivých čtvrtletích a podle jednotlivých zemí a na způsob dopočítávání údajů za nešetřené podniky. Díky pomoci z Česka se tak statistika Severní Makedonie postupně dostává na standardní evropskou úroveň.

Předsednictví v Radě EU převzal Kypr

V první polovině letošního roku předsedá Radě EU Kypr, který tak navázal na předsednictví Dánska z loňského druhého pololetí. Současnou prioritou v oblasti statistiky je finalizace projednávání návrhu nařízení o nefinanční statistice komerčních nemovitostí a návrhu nařízení o evropských statistikách rybolovu a akvakultury. V tomto pololetí neplánuje Evropská komise předložit návrhy nové statistické legislativy, kyperský předsednický tým ve statistice bude ale sledovat projednávání dalších předpisů, které mají na statistiku dopad. Jedná se zejména o návrh nařízení, kterým se zavádí Program pro jednotný trh a cla na období 2028–2034 (zahrnuje rámec pro evropský statistický program), dokončení celní reformy a také Digitální omnibus.

V ČSÚ se tvoří evropská statistika

V Praze se jednalo o další směřování Evropského statistického systému.

Na začátku prosince proběhlo v ČSÚ třetí a poslední letošní zasedání Partnership Group. Jedná se o skupinu zvolených předsedů národních statistických úřadů Evropského statistického systému (ESS) a Eurostatu, kteří se pravidelně scházejí ke strategickým otázkám ESS a připravují

jednání Výboru pro evropský statistický systém. Schůzky se opět zúčastnila generální ředitelka Eurostatu Mariana Kotzeva a také představitelé osmi národních statistických úřadů ESS. Dvoudenní jednání se zaměřilo především na implementaci revidovaného nařízení o evropské statistice a na plánované projekty týkající se propojování mikrodát v oblasti podnikové statistiky a statistiky obchodu.



KRÁTCE

Celkový vývoz masa z Nového Zélandu vzrostl v roce končícím v říjnu 2025 meziročně o 1,6 mld. dolarů a poprvé v historii překročil hranici 10 mld. dolarů. Dosavadní maximum vývozu masa z Nového Zélandu činilo 9,9 mld. dolarů v roce končícím v říjnu 2022. Růst vývozu masa v roce končícím v říjnu 2025 byl tažen nárůstem vývozu ovčího masa o 951 mil. dolarů a hovězího masa o 625 mil. dolarů.

 bit.ly/4aNG2Dy

V roce 2025 bylo v Norsku vydáno 3 851 povolení k odlovu divokých sobů. Největší část (33,3 %) připadala na dospělé samce, necelá čtvrtina (23,4 %) na dospělé samice. Na ročky připadalo 8,7 %, zbývající část, tj. 34,5 % se pak týkala povolení k odlovu telat mladších jednoho roku. Celkově bylo v meziročním srovnání vydáno o 17,1 % lovčích povolení více.

 bit.ly/4q7ZDTy

I silnice v Nizozemsku jsou plné aut

Osobní automobily registrované v Nizozemsku najely v roce 2024 celkem téměř 122 mld. kilometrů, a to jak v rámci země, tak v zahraničí.



EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace



To představuje nárůst o 2,3 % oproti roku 2023. Navíc tím byl poprvé překonán celkový počet najetých kilometrů z roku 2019, tedy roku před pandemií covidu-19. Celkově osobní automobily najely v roce 2024 o 726 mil. kilometrů více než před pandemií, to znamená meziroční nárůst o 0,6 %. Skutečná vzdálenost najetá na jeden automobil však byla o 5,7 % nižší než před pandemií. Důvodem vyššího celkového počtu najetých kilometrů je to, že dnes je na silnicích více automobilů. V roce 2024 bylo v Nizozemsku registrováno 9,9 mil. automobilů, zatímco v roce 2019 jich bylo 9,3 mil.

Před pandemií koronaviru se ujetá vzdálenost téměř každý rok zvyšovala, ale během pandemie došlo k výraznému poklesu. V roce 2020 bylo ujeté o 17,8 % méně kilometrů než v roce 2019. Ačkoli průměrná ujetá vzdálenost na jedno auto klesla o 18,4 %, počet aut během pandemie nadále rostl.

Celkem 79 % kilometrů najela v roce 2024 vozidla registrovaná na soukromé fyzické osoby, zbývajících 21 % bylo registrováno na osoby právnické. Soukromé osoby najely v roce 2024 celkem 96,1 mld. kilometrů, tedy více než před pandemií. Vozidla registrovaná na právnické osoby najela 25,8 mld. kilometrů, což bylo méně než v roce 2019.

ŽENY ZA VOLANTEM

I v roce 2024 vlastnili stále většinu automobilů muži, ale počet automobilů registrovaných na ženy rostl

rychlejším tempem. Proti roku 2019 se počet automobilů registrovaných na muže zvýšil o 4,9 %, zatímco aut registrovaných na ženy přibýlo 9,3 %. Nejvíce se zvýšení počtu registrací týkalo žen ve věku pod 40 let a nad 60 let. Automobily registrované na ženy ve věku do 40 let najely v průměru 12,4 tis. kilometrů, ženy ve věku nad 60 let najely v roce 2024 v průměru 7,2 tis. kilometrů.

Na automobily registrované na muže v roce 2024 připadalo 65,4 % všech kilometrů najetých soukromými osobami. Ve srovnání s rokem 2019 automobily registrované na ženy najely v roce 2024 o 5,4 % více kilometrů, zatímco automobily registrované na muže při srovnání ve stejném období najezdily o 0,6 % kilometrů méně.

BOHATŠÍ JEZDILI VÍCE

Domácnosti s vyššími příjmy měly podle očekávání větší pravděpodobnost vlastnit auto a najezdit více kilometrů než domácnosti s nižšími příjmy.

V roce 2024 připadalo 31,3 % všech najetých kilometrů na automobily vlastněné domácnostmi v nejvyšším příjmovém kvintilu. Auta domácností v nejnižším příjmovém kvintilu se na celkovém počtu ujetých kilometrů podílela 8,8 %.

 bit.ly/48zNINS

Nejrušnější osobní přístavy v EU jsou v Itálii

V roce 2024 zaznamenaly přístavy v zemích EU 417,8 mil. cestujících.

Tento sektor nadále vykazoval známky oživení po propadu způsobeném pandemií covidu-19. Počet cestujících byl o 24,3 mil. vyšší než v roce 2023 (+6,2 %) a celkový objem přepravy se přiblížil úrovni z roku 2019 (-0,1 %).

V roce 2024 připadalo 94,1 % veškeré osobní námořní přepravy v EU na 10 zemí, z nichž každá přepravila více než 14 mil. cestujících. Italské přístavy zaznamenaly 93,5 mil. cestujících, což představuje 22,4 % celkového počtu v EU. S těsným odstupem následovalo Řecko s 81,1 mil. cestujících (19,4 %). Na třetím místě se umístilo pro mnohé možná poněkud překvapivě Dánsko s 41,3 mil. cestujících (9,9 %). Španělsku patřila až čtvrtá pozice. První desítku dále doplnily Chorvatsko, Německo, Švédsko, Francie, Malta a Finsko.

Mezi lety 2019 a 2024 zaznamenala polovina z deseti výše zmíněných zemí



nárůst počtu cestujících. Řecko získalo navíc 7,1 milionu cestujících (+9,7 %), Itálie 7,0 mil. (+8,0 %) a Malta 2,0 mil. (+14,9 %). Naproti tomu největší poklesy byly zaznamenány ve Švédsku (-5,7 mil.; -18,7 %), ve Finsku (-4,8 mil.; -25,1 %) a Německu (-3,1 mil.; -9,8 %).

Deseti nejrušnějšími přístavy EU z hlediska počtu cestujících prošlo 21,8 % cestujících přepravených v EU po moři. Sedm z těchto přístavů se nachází ve Středozemním moři, dva v Baltském

moři a jeden v severovýchodním Atlantiku. Tři nejrušnější přístavy EU pro přepravu cestujících jsou v Itálii: první místo zaujímá Messina s 11,4 mil. cestujících, druhé Reggio di Calabria (11,2 mil. cestujících) a třetí Neapol (11,0 mil.).

Největší nárůst počtu cestujících ve srovnání s rokem 2019 zaznamenala Neapol (+1,7 mil.; +18,5 %), největší pokles pak Helsinky (-2,3 mil.; -19,7 %).

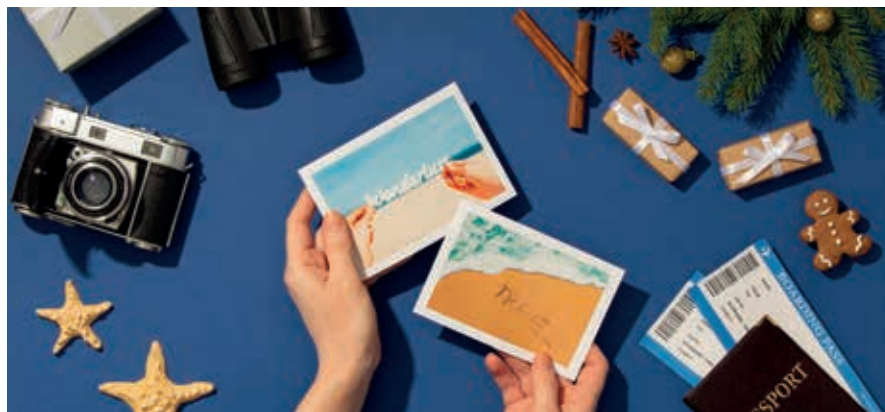
bit.ly/48Ub9Lq

Pohlednice nejsou „old school“

Covidová pandemie znamenala oživení upadajícího segmentu.

Od roku 2014 dochází zemích EU k poklesu hodnoty prodaných pohlednic. Během globální pandemie covidu-19 však tento poštovní segment rostl, a dosáhl nejvyšší úrovně za poslední desetiletí. V letech 2020 až 2021 vzrostla hodnota prodaných pohlednic téměř o 50 % a v roce 2022 dosáhla vrcholu ve výši 81,3 mil. V roce 2024 činila hodnota prodaných pohlednic v EU 60,0 mil. eur, což představuje pokles o 15 % ve srovnání s rokem 2023 (69 mil. eur).

V poštovních a kurýrních službách, které zahrnují služby jako vyzvedávání, přeprava a doručování dopisů a balíků, bylo v roce 2024 v EU zaměstnáno 1,45 mil. osob ve věku 15 a více let, zatímco v roce 2014 to bylo 1,40 mil. Právě doručování balíků



zažilo v období pandemie nebývalý nárůst. Z celkového počtu zaměstnaných osob bylo 900 tis. mužů. To představuje 63 % všech pracovníků v tomto odvětví. Na úrovni EU pracovalo v odvětví poštovních a kurýrních služeb v průměru 70 osob na 10 000

zaměstnaných osob. Jedná se o mírný pokles ve srovnání s rokem 2014 (75 osob na 10 000 zaměstnaných).

bit.ly/48XdqoZ

Myslivecký rok znovu s rekordy

V mysliveckém roce 2024/2025 byly zaznamenány rekordní odstřely zvěře srnčí a daňčí. Odstřel pernaté zvěře zaznamenal mírný pokles, a byl tak opět podprůměrný.



**JOSEF
KAHUDA**

oddělení statistiky
zemědělství
a lesnictví

V mysliveckém roce 2024/2025 (1. 4. 2024 – 31. 3. 2025) bylo na území České republiky 5 766 honiteb, z toho 195 obor a 282 bažantnic. Z hlediska vlastnického vztahu se většinou jednalo o honitby společenstevní (4 305), podle způsobu využívání převládaly honitby pronajaté (4 905). Honební pozemky zaujímaly plochu 6 885 394 ha (87,3 % území ČR), z toho bylo 56,7 % zemědělské půdy, 37,6 % lesní půdy, 1,5 % vodních ploch a 4,3 % ostatních pozemků. Průměrná výměra honitby činila 1 194 ha, obory 251 ha a bažantnice 311 ha. Počet psů s loveckou upotřebitelností se snížil o 175 na 29 563. Největší skupiny tvořili ohaři (32,9 %), jezevčíci (20,4 %) a teriéři (19,5 %), nejméně byli zastoupeni severští psi (0,3 %, 100 psů). Ze zařízení pro přikrmování zvěře bylo evidováno nejvíce slanišek (95 430) a krmelců (77 297). Počet osob (držitelů platných loveckých lístků) trvale vykonávajících v honitbě právo myslivosti meziročně mírně stoupl o 247 na 88 584, a byl tak přerušen sestupný trend.

ODSTŘELY SPÁRKATÉ ZVĚŘE JSOU STÁLE VYSOKÉ

V sezoně 2024/2025 byl evidován historicky druhý nejvyšší odstřel jelení zvěře (jelen evropský) ve výši 35 001 kusů. Oproti rekordní hodnotě v předchozím roce (35 779 kusů) došlo k mírnému poklesu o 778 kusů. Postupné nepřetržité navyšování odstřelu jelení zvěře od roku 2014 se tak zastavilo. Loví se převážně



zvěř mladá (kolouch 40,8 %) a samičí (laň 36,3 %), podobné je to i u daňčí a mufloní zvěře.

Počet odstřelem ulovených jelenů sika nepatrně klesl o 379 na 22 450 kusů. Jednalo se o druhý nejvyšší odstřel tohoto menšího nepůvodního jelena v historii, přičemž rekord z předchozího roku činil 22 829 kusů.

V případě daňčí zvěře byl zaznamenán rekordní odstřel ve výši 50 245 ks. Oproti předchozímu roku se jednalo o nárůst 10,8 % (49 100 ks). V oborách bylo uloveno 11 % této zvěře. Z hlediska druhů zvěře se nejvíce lovila v oborách právě daňčí zvěř (5 576 ks).

U mufloní zvěře došlo meziročně k zanedbatelnému snížení o 24 kusů na 11 009 kusů, což představovalo historicky druhý největší odstřel této zvěře po předchozím rekordním roce, kdy myslivci ulovili 11 033 kusů. Podobně jako u daňčí zvěře, i tato zvěř

ŘÍJEN 2025



PRŮMYSL

Průmyslová produkce v říjnu 2025 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 1,1 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně nižší o 0,1 %.



MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se v říjnu reálně meziročně zvýšily o 2,8 %. Tržby za nepotravinářské zboží a pohonné hmoty rostly, za potraviny naopak klesly.



STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v říjnu meziročně vzrostla o 7,1 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně nižší o 0,4 %.



SLUŽBY

Tržby ve službách očištěné od kalendářních vlivů se v říjnu reálně meziročně zvýšily o 0,6 %. Nejvyšší nárůst zaznamenala sekce ubytování, stravování a pohostinství.



CESTOVNÍ RUCH

V říjnu se počet ubytovaných hostů v hotelech meziročně zvýšil o 2,9 % a počet přenocování vzrostl o 2,6 %.

se poměrně hodně lovila v oborách (14 % celkového lovu mufloní zvěře).

V případě srnčí zvěře nastalo meziroční zvýšení odstřelu o 10,0 % na 137 408 kusů, čímž byla překonána rekordní hodnota z období 2009/2010 (131 873 kusů). Mezi úlovky je u této zvěře nejvíce zastoupena dospělá zvěř samčí, srnec představoval 43 %. Jen mizivé procento (0,2 %) této zvěře se lovilo v oborách.

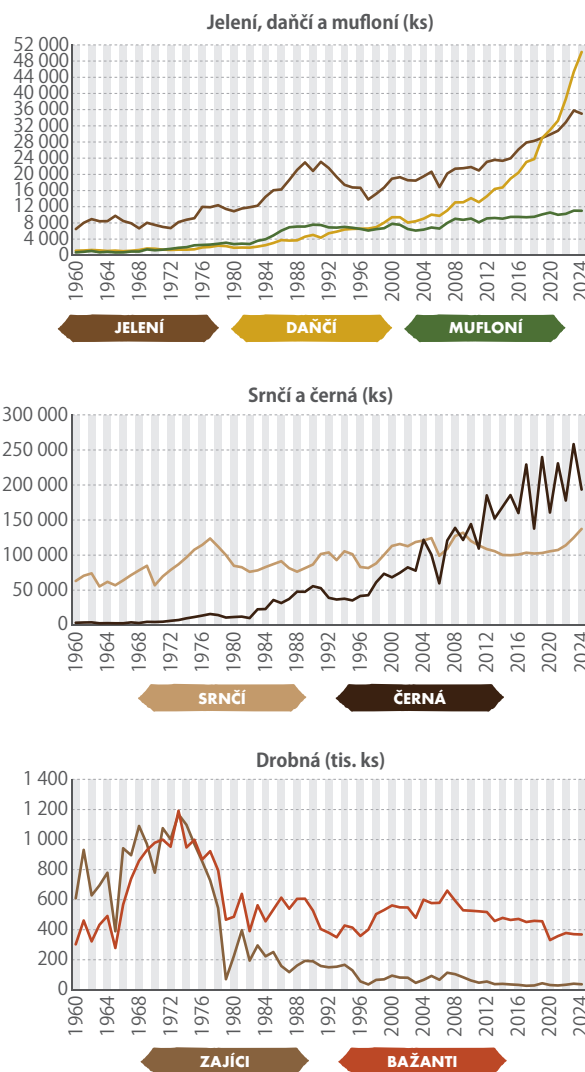
Odstřel černé zvěře (prase divoké) ve výši 193 554 kusů zaznamenal výrazný meziroční propad o 64 699 kusů (–25,1 %). Lovila se hlavně selata (69 % odstřelené černé zvěře). U odstřelů černé zvěře dochází v posledních letech ke značnému kolísání, kdy se rekordní úlovky střídají s výraznými propady (předchozí rok činil odstřel 258 253 ks). Celkový trend je však postupně stoupající a potvrzuje snahu o redukci množství této zvěře.

STAGNACE U PERNATÉ ZVĚŘE

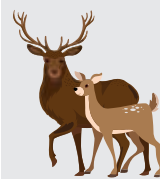
Úlovky naší nejvýznamnější pernaté zvěře dosahovaly podobných hodnot jako v předchozím roce. V období 2024/2025 byl u bažantů zvěře zaznamenán odstřel ve výši 367 935 kusů, tedy o nepatrných 2 349 kusů meziročně méně. Nejvíce se lovil kohout bažanta obecného (63 %), trofejově zajímavých bažantů královských se ulovilo pouze 747. Jednalo se opět o podprůměrný odstřel bažantů, průměr za poslední desetiletí byl 410 813 ks. Mírný pokles odstřelu na 197 056 kusů (–2,2 %) nastal také u kachny divoké. Z dlouhodobého hlediska se jedná o podprůměrný lov.

U zajíců bylo meziročně evidováno snížení odstřelu o 4 287 kusů (–10,5 %) na 36 412 kusů. Oproti historickým číslům je to velmi málo. Prokazatelně v letech 1950–1978 se odstřely zajíců pohybovaly v rádech vyšších stovek tisíc a dosahovaly až milionu kusů. U králíka divokého byl zaznamenán odstřel 117 ks, a nelze jej tak považovat za běžnou lovnou zvěř.

ODSTŘEL ZVĚŘE



Zdroj: ČSÚ



LISTOPAD 2025

↑ +5,7 %

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v listopadu po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 5,7 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 2,4 %.

↑ +4,6 %

MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se reálně meziročně zvýšily o 4,6 %. Nejvíce rostly tržby v internetových obchodech.

↑ +6,1 %

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v listopadu meziročně vzrostla o 6,1 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně nižší o 0,1 %.

↑ +3,9 %

SLUŽBY

Tržby ve službách očištěné od kalendářních vlivů reálně meziročně vzrostly o 3,9 %. Nejvíce se dařilo ostatním profesním, vědeckým a technickým činnostem.

↑ +3,6 %

CESTOVNÍ RUCH

V listopadu se podle předběžných dat ubytovací statistiky počet ubytovaných hostů v hotelech meziročně zvýšil o 3,6 % a počet přenocování vzrostl o 5,3 %.

Mzdová statistika nově

Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele umožní provádět velmi podrobné statistické analýzy pracovního trhu.



DALIBOR HOLÝ

ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí



MICHAELA KLEŇHOVÁ

odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí

Všechny podnikatelské i nekomerční subjekty v Česku, které mají zaměstnance, s napětím vyhlíží 1. duben 2026. V ten den má být do ostrého provozu uveden projekt Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele (JMHZ), který je do budoucna zbaví nutnosti předávat informace o zaměstnancích a vyplacených odměnách několika různým úřadům a institucím v různých termínech. Celou řadu hlášení a výkazů postupně nahradí jedno elektronické podání zaslané na Českou správu sociálního zabezpečení (ČSSZ). Ta pak bude údaje z JMHZ dále distribuovat dalším organizacím, které mají právo s nimi pracovat (např. MPSV, Finanční správa, Úřad práce). Jedním z uživatelů dat JMHZ bude i Český statistický úřad, jenž zveřejňuje údaje o průměrných mzdách, počtech zaměstnanců v jednotlivých odvětvích, odpracované době apod.

Až dosud slouží jako hlavní zdroje informací pro výpočet ukazatelů o trhu práce výkazy vyplňované především velkými zaměstnavateli v Česku a také systém Informace a statistiky o průměrném výdělku (ISPV), který do roku 2025 spravovalo MPSV. V oblasti statistiky trhu práce bude ČSÚ postupně přecházet na nový datový zdroj JMHZ, do kterého budou posílat každý měsíc údaje o svých zaměstnancích všichni zaměstnavatelé, tedy až 420 000 firem a institucí. Pro statistiku trhu práce tak nastane revoluční změna.

NA CO JE TŘEBA DÁT POZOR

První novinkou, na kterou se statistici v ČSÚ musejí připravit, bude obrovský nárůst objemu vstupních dat. Až dosud sbíráme data od vybraného vzorku (i když poměrně rozsáhlého) zaměstnavatelů, z JMHZ získáme údaje naprosto od všech. To si jednak vyžádá technické přizpůsobení, abychom byli schopni takový objem dat zpracovat, a jednak to pravděpodobně ovlivní i vypočtené výstupní hodnoty. I když je vzorek dosud reportujících zaměstnavatelů sestaven velmi pečlivě tak, aby co nejlépe reprezentoval celý pracovní trh, je to stále jen vzorek, a výsledné údaje, například průměrná mzda, se mohou od souhrnného údaje za celý pracovní trh mírně lišit. Navíc do hry vstupuje i to, že některé podniky nepošlou údaje včas, chybějící údaje se pak musejí odhadovat a výsledky se kvůli tomu následně po získání dodatečných údajů revidují. Pro zdárný přechod na nový zdroj dat proto bude třeba všechny případné rozdíly důkladně zanalyzovat, abychom byli schopni dobře napojit časové řady a správně určit, jak průměrná mzda meziročně vzrostla.

Další důležitý detail spočívá v tom, že do stávajících statistických výkazů zaměstnavatelé vyplňují souhrnná čísla: celkový počet zaměstnanců, celkové mzdy, celkový počet odpracovaných hodin. V JMHZ naproti tomu budou údaje za jednotlivé zaměstnance. Po přechodné období roku 2026 bychom proto měli mít k dispozici dvě čísla – to z výkazu vyplněného zaměstnavatelem a to, které si vypočteme z dat JMHZ. Obě tato čísla by teoreticky měla být stejná, ale může se stát, že firma např. v souhrnných údajích chybně vykazuje zaměstnance na dohodu, takže ve výsledku odhalíme rozdíl. V takovém případě bude nutné zjistit jeho příčinu a uvést vše do souladu.

Dosud také zaměstnavatelé uvádějí do výkazů informace pouze ze svého pohledu. Pracuje-li například pan Novák na půl úvazku jako řidič u dopravní firmy a na půl úvazku jako číšník v restauraci, je evidován jako zaměstnanec jak dopravní firmou, tak i restaurací. V přehledu podle odvětví je tedy pan Novák započten jednou v dopravě a ještě jednou v pohostinství. Pokud však počty zaměstnanců v těchto odvětvích sečteme, je ve výsledku pan Novák zahrnut dvakrát. Celkové počty zaměstnanců při provádění stávajících šetření tak vycházejí nadhodnocené, protože z výkazů od zaměstnavatelů nelze zjistit, že pan Novák řidič je totožný s panem Novákem číšníkem. Při užití JMHZ už to nebude problém, jenže tím pádem dojde ke změně výstupních údajů. Celkový počet zaměstnanců uváděný ve fyzických osobách bude potom nižší, než když sečteme počty podle jednotlivých odvětví. To bude třeba uživatelům našich dat dobře vysvětlit.

Statistika průměrných mezd však již před delší dobou upřednostnila tzv. přepočtené počty, kde je zohledněna výše úvazku. I tento výpočet bude nutné nově upravit, ale rozdíly ve výstupech by neměly být tak veliké. Pan Novák bude započten dvěma polovičními úvazky, tedy v celku jako jeden přepočtený úvazek.

V souvislosti s náběhem JMHZ byl rok 2025 posledním, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí provozovalo mnoho let používaný systém ISPV. V něm se na vzorku zaměstnavatelů zjišťovaly výdělky v různých profesích. Profese byly rozříděny podle kódů Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO do mnoha skupin, díky nimž je možné porovnávat např. mzdy prodáváčů s platy učitelů či řidičů. Od roku 2026 bude základem zdrojem informací, které byly dosud součástí ISPV, právě JMHZ. Nicméně kódy profesí sem budou svým zaměstnancům přiřazovat sami zaměstnavatelé. Je tedy velmi důležité připravit zaměstnavatelům kvalitní online nápovědu pro výběr správných kódů.

CO NÁS ČEKÁ

Podle harmonogramu bude systém JMHZ spuštěn do ostrého provozu k 1. dubnu 2026. Od tohoto data do něj budou všichni zaměstnavatelé vkládat údaje o svých zaměstnancích, zasílat měsíční hlášení a do 30. června 2026 tam zpětně doplní i údaje za první čtvrtletí. Kompletní data za první pololetí 2026 tak budou v systému k dispozici na konci července.

ČSÚ má ze zákona povinnost zjišťovat a publikovat data o trhu práce průběžně, a proto nemůže víc než půl roku čekat na podklady, které je třeba ještě dále zpracovat novým způsobem. Z tohoto důvodu proběhnou i letos příslušná statistická šetření tak, jak jsme byli zvyklí. Vybraní zaměstnavatelé mají povinnost vyplnit výkazy a zaslat je do ČSÚ. Zde z nich budeme vytvářet za všechna čtvrtletí a celý rok 2026 standardní výstupy a postupně budeme navíc zjišťovat jejich soulad s údaji z JMHZ a řešit případné rozdíly. Celé druhé pololetí už také budeme paralelně zpracovávat výstupy na základě dat z JMHZ a budeme vše ladit tak, abychom si na začátku roku 2027, až tyto výstupy zveřejníme, byli naprosto jistí, že jsou správné a že se na ně uživatelé mohou spolehnout. Což zdaleka nezáleží jen na ČSÚ. Vždyť JMHZ bude naprostou novinkou pro všechny zaměstnavatele, kteří se budou muset naučit s tímto systémem pracovat, vkládat do něj správné data a dodržovat předepsané termíny. Lze proto oprávněně očekávat, že počáteční období bude spojeno s častějším výskytem chyb, s dodatečnými opravami záznamů a změnami těch, které již dříve v prvním termínu zaměstnavatelé zaslali. Než se vše ustálí a JMHZ se stane běžným rutinním nástrojem, bude to nějaký čas trvat, ovšem i po tuto dobu musejí být výstupy ČSÚ přesné a spolehlivé. O to větší pozornost musíme náběhu nového systému věnovat.

NOVÉ MOŽNOSTI PRO STATISTIKU I PRAKTICKÉ VYUŽITÍ

Pokud vše pobeží podle plánu, a my věříme, že ano, od roku 2027 už nebude potřeba sbírat samostatný čtvrtletní výkaz o práci, a ČSÚ ho zruší. Dále bude výrazně redukován i obsáhlý roční výkaz o úplných nákladech práce a v několika dalších dojde k vypuštění některých zjišťovaných údajů. Zaměstnavatelům tak odpadne významná část administrativních povinností, kterými jsou vůči státu zatíženi. Rozsah statistických výstupů se naproti tomu značně rozšíří. Vzhledem k tomu, že v JMHZ budou adresné údaje o jednotlivých zaměstnancích, bude možné analyzovat např. to, jak zaměstnanci přecházejí mezi různými odvětvími a profesemi, zda si tím přechodem finančně polepšili, v jakých profesích dochází nejčastěji k souběhu různých forem pracovního poměru, jak a kým jsou využívány zkrácené úvazky apod.

Systém JMHZ bude prostřednictvím zabezpečných agendových identifikátorů propojen s dalšími informačními systémy veřejné správy, a statistici tak budou mít posléze k dispozici anonymizovaná data o zaměstnancích například i z hlediska bydliště, věku,



Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele postupně nahradí řadu jiných dokumentů, které zaměstnavatelé dosud mají povinnost vyplňovat

rodinného stavu apod. To umožní provádět velmi podrobné úzce zaměřené analýzy, např. na mzdové rozdíly mezi regiony či městy a obcemi, na to, jaké sociální či vzdělanostní skupiny osob mají nejčastěji souběh více zaměstnání nebo jak daleko dojíždějí lidé za prací, aby uplatnili specifickou kvalifikaci. Výsledky takových analýz pak mohou sloužit například politikům jako podklad pro potřebné úpravy pracovního práva či pro opatření v sociální oblasti, ale také třeba firmám při rozhodování, kde postavit nový závod, nebo samosprávám při tvorbě strategií týkajících se vzdělávání. A dalších možností uplatnění bude jistě celá řada.

Tuzemská statistika pracovního trhu by se tím měla posunout na úroveň evropské špičky. Podobně podrobná data mají k dispozici například statistici ve skandinávských zemích, i když tam je musejí kompletovat z několika různých zdrojů. Výhodou JMHZ bude, že všechny údaje budou soustředěny na jednom místě. Netřeba samozřejmě dodávat, že toto místo bude velmi silně zabezpečeno tak, aby nemohlo dojít k úniku či neoprávněné změně uložených informací. Ochrana osobních údajů JMHZ bude srovnatelná se zabezpečením již existujících základních registrů veřejné správy.

Vadí hlavně komplikace v dopravě

Obyvatelé turisticky exponovaných lokalit jsou k turistům vstřícnější.



PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Cestovní ruch nepřináší do regionů pouze samá pozitiva. Vyšší počet návštěvníků znamená také zvýšenou zátěž pro místní infrastrukturu a další negativní jevy s tím spojené. Pro zjištění, jaká je z tohoto pohledu situace v Česku, provedla agentura CzechTourism v letech 2022 až 2024 rozsáhlé šetření, při kterém vyzpovídala téměř 35 tisíc respondentů.

Šetření se zabývalo mírou znepokojení obyvatel vlivy cestovního ruchu, vyjádřenou tzv. iritačním indexem. Ten mohl nabývat hodnot od 1 do 4, kdy 1 odpovídá nadšení z růstu, 2 rovnováze, 3 napětí a 4 nepřátelství.

Výsledky ukázaly, že celkový iritační index dosahuje v české populaci v průměru hodnoty 2,04, tedy v podstatě rovnováhy. Pozitivnější vztah k cestovnímu ruchu mají obyvatelé turisticky exponovaných lokalit, jejichž průměrný iritační index je 1,87.

Z celkové populace Česka rozvoj cestovního ruchu vítá 22 % osob, mezi obyvateli turisticky exponovaných lokalit je to dokonce 26 %. Naproti tomu negativní postoj vyjadřuje 14 % obyvatel Česka a 9 % lidí žijících v turisticky exponovaných lokalitách. Vyloženě nepřátelskou pozici zaujímají jen 3 % Čechů a 1 % obyvatel turisticky exponovaných lokalit. Nejvíce nepřátelsky naladěných obyvatel zaznamenal výzkum v oblastech Náchodska (12 %), Prahy 9, Hřenska (oba 11 %), Ústí nad Labem (9 %) a Lipna nad Vltavou (6 %). Největší podíl nadšených naproti tomu žije v České Kamenici (85 %), Bruntále (82 %) a Benešově nad Ploučnicí (81 %). Ukázalo se také, že pozitivní náhled na význam cestovního ruchu roste s úrovní vzdělání respondentů a s výší jejich příjmů.

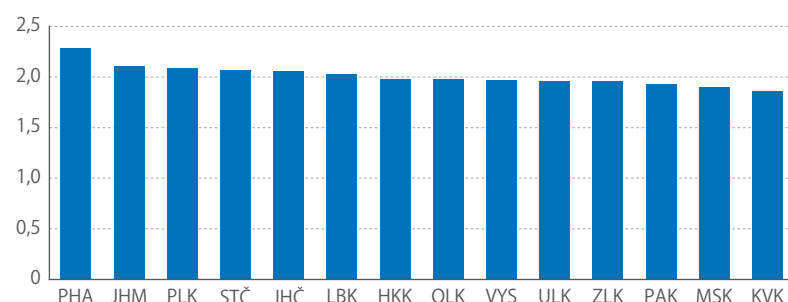
Mezi nejsilnější zdroje iritace patří negativní vliv cestovního ruchu na dopravní situaci v lokalitě, pokles životního standardu a kriminalita. Z dopravních komplikací vadí zejména parkování na nevhodných místech, přeplněné silnice a parkoviště a v oblasti životního standardu to jsou vyšší ceny, hluk či nepořádek. Samotná přítomnost návštěvníků patří v průměru mezi slabší původce znepokojení.

V krajském srovnání byl nejvyšší iritační index zaznamenán v Praze (2,29) a v Jihomoravském kraji (2,11), nejnižší naopak v krajích Karlovarském (1,86) a Moravskoslezském (1,90).

Podrobnou zprávu z šetření najdete na:

 bit.ly/4avCRQL

IRITAČNÍ INDEX PODLE KRAJŮ



Zdroj: CzechTourism

PROSINEC 2025

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů v ekonomiku se meziměsíčně snížila o 1,9 bodu na hodnotu 98,0. Důvěra spotřebitelů klesla o 0,6 bodu na 111,1. Souhrnný indikátor se snížil o 1,7 bodu na 100,2. Meziročně je celková důvěra v ekonomiku vyšší.



PRŮMYSL

V odvětví průmyslu se důvěra podnikatelů v ekonomiku meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry klesl o 2,0 bodu na hodnotu 91,2. Meziročně je důvěra v průmyslu vyšší.



STAVEBNICTVÍ

Mezi podnikateli v odvětví stavebnictví se důvěra v ekonomiku meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 3,5 bodu na 117,6. Meziročně je důvěra ve stavebnictví vyšší.



OBCHOD

Důvěra podnikatelů v odvětví obchodu se oproti listopadu mírně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 0,6 bodu na 96,4. V meziročním srovnání je důvěra v obchodě mírně nižší.



SLUŽBY

Důvěra podnikatelů ve vybraných odvětvích služeb se meziměsíčně snížila. Indikátor poklesl o 2,5 bodu na 103,1. Ve srovnání s prosincem 2024 je důvěra ve službách mírně nižší.



SPOTŘEBITELÉ

Mezi spotřebiteli se důvěra v ekonomiku mírně snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 0,6 bodu na hodnotu 111,1. V meziročním srovnání je důvěra spotřebitelů vyšší.



Evropský pracovní trh neukazuje problémy

Podíl volných pracovních míst v EU postupně klesá. Zaměstnanost ale roste a podíl nezaměstnaných je nízký.



**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

Trh práce v EU je již několik let v téměř neměnném stavu. Obecná míra nezaměstnanosti je stále rekordně nízká a má tendenci klesat (nejnověji v říjnu 2025 dosáhla v EU 6,0 %). Zároveň sílí míra zaměstnanosti (76,2 % u osob mezi 20 a 64 lety ve 3. čtvrtletí) a zvyšuje se míra ekonomické aktivity (81,0 %).

NEOBSAZENÝCH POZIC UBÝVÁ

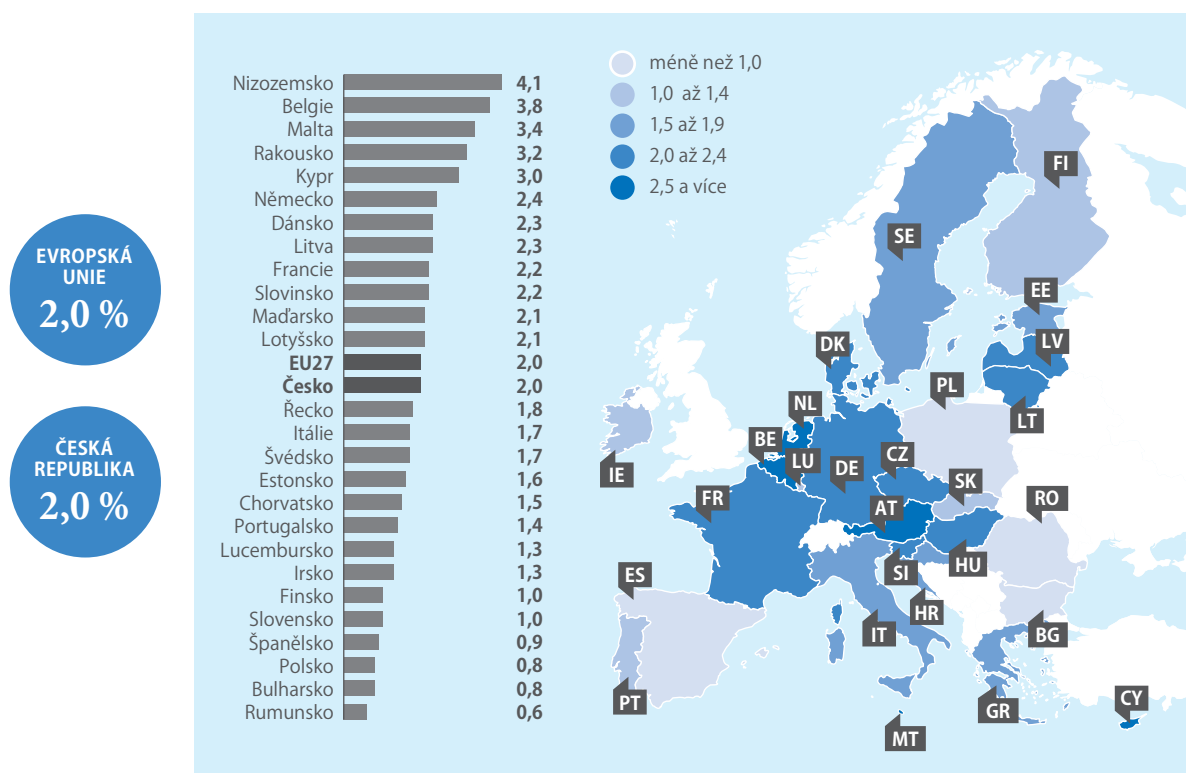
Případné ochlazování evropské ekonomiky je patrné na situaci v oblasti volných pracovních míst. Míra volných pracovních míst je definovaná jako podíl volných pracovních míst na celkovém počtu pracovních míst v ekonomice (obsazená

a volná). V EU ve 3. čtvrtletí 2025 dosáhla míra volných pracovních míst 2,0 % a meziročně se mírně snížila (-0,3 p. b.). Postupný pokles ukazatele trvá od 2. čtvrtletí 2022, aktuální úroveň míry volných pracovních míst odpovídá hodnotě, kterou měl v roce 2019. Meziroční snižování se odehrávalo napříč celou EU.

Nejvyšší míry volných pracovních míst ve 3. čtvrtletí dosáhly Nizozemsko (4,1 %), Belgie (3,8 %) a Malta (3,4 %). Naopak pod 1 % se pohyboval ukazatel v Rumunsku (0,6 %), Polsku (0,8 %), Bulharsku (0,8 %) a Španělsku (0,9 %). Česko se 2,0 % volných pracovních míst patřilo přesně do průměru EU.

Z pohledu jednotlivých odvětví se v EU míra volných pracovních míst ve 3. čtvrtletí 2025 snižovala všude. Nejvíce v administrativních a podpůrných činnostech, které si ale zároveň udržely pozici oboru s největší mírou volných pracovních míst (3,1 %). Výrazně poklesl ukazatel také v činnostech v oblasti nemovitostí (na 1,5 %) a v informačních a komunikačních činnostech (na 2,2 %). Jen nepatrné změny byly zaznamenány u průmyslových секcí, u kterých byla ve 3. čtvrtletí míra volných pracovních míst pod celkovým průměrem ekonomiky (ve zpracovatelském průmyslu to bylo 1,5 %, v těžbě a dobývání 0,6 %).

MÍRA VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V ZEMÍCH EU VE 3. ČTVRTLETÍ 2025 (%)



Zdroj: Eurostat

Neziskové instituce v Česku

Neziskové instituce se v roce 2023 podílely na českém HDP z 0,8 % a dobrovolníci v nich odpracovali 37 milionů hodin.



**JITKA
FOŘTOVÁ**
oddělení netržní
ekonomiky

V roce 2023 působilo v České republice 115 591 neziskových institucí a meziročně jejich počet vzrostl o 0,2 %. Největší zastoupení mají spolky představující 59 % všech neziskových institucí. Spolků během sledovaného období 570 zaniklo, ale naproti tomu vzniklo 500 pobočných spolků. Dalších více než 31 tisíc spolků a pobočných spolků je podle informací z rejstříkových soudů neaktivních. Celkový počet registrovaných neziskových institucí je tedy přes 146 tisíc. Meziroční nárůst pozorujeme rovněž u nadací a nadačních fondů, kterých v roce 2023 vzniklo 187, a jejich celkový počet se tak zvýšil o 6 %.

SLUŽBY DOMÁCNOSTEM JSOU POSKYTOVÁNY VĚTŠINOU BEZPLATNĚ

Satelitní účet neziskových institucí (SÚNI) sjednocuje údaje za všechny neziskové instituce v jednom účtu a rozšiřuje statistické sledování o ukazatele, které jsou pro neziskové instituce charakteristické, avšak národní účty je nezachycují – například hodnotu práce dobrovolníků, rozdělení nákladů neziskových institucí dle účelu nebo financování netržních neziskových institucí dle jednotlivých sektorů národního hospodářství.

V roce 2025 došlo ke změně metodiky a do SÚNI se nadále nezařazují veřejné vysoké školy, a tato změna byla zpětně promítnuta do celé časové řady od roku 2005.

Neziskové instituce se v roce 2023 podílely na tvorbě hrubého domácího produktu 0,8 %. Jejich produkce, tedy souhrn všech poskytovaných produktů a služeb, dosáhla 125,1 mld. Kč. Více než 96 % této hodnoty vytvořily netržní neziskové instituce, tedy ty, které poskytují své služby domácnostem. Z jejich produkce bylo 80 mld. Kč (66,6 %) poskytnuto bezplatně a 27 mld. Kč (22,6 %) za netržní ceny, tedy za ceny, které slouží k pokrytí výrobních nákladů nebo jsou nižší.

V neziskovém sektoru v roce 2023 pracovalo 81 256 zaměstnanců (přepočteno na celé úvazky), což odpovídá meziročnímu růstu o 4,6 %. Podíl na celkové zaměstnanosti v Česku dosáhl 1,5 %.

NEJVÍCE SE PODPORUJÍ SPORT A ZÁJMŮVÉ ČINNOSTI

Dalším přínosem SÚNI je sledování účelu vynakládání prostředků neziskových institucí (rozdělení dle klasifikace CZ-COPNI). Přes 22 % své produkce směřují na podporu sportovních a zájmových činností, a 20 % pak na služby sociální péče, zahrnující jak pobytové, tak ambulantní sociální služby. Třetí největší oblastí pak je vzdělávání (15 %), přičemž největší část prostředků jde na ostatní vzdělávání – různé kurzy a vzdělávání nejen dětí, ale i dospělých. Přes 20 % směřuje do části ostatní, do níž zahrnujeme např. regionální rozvoj, ochranu lidských práv nebo humanitární pomoc jiným zemím.

POČET DOBROVOLNÍKŮ POKLESL

V roce 2023 počet dobrovolnický odpracovaných hodin poklesl o 5,6 % na 37 milionů. Ocenění dobrovolnické práce oproti roku 2022 mírně vzrostlo o 70 mil. Kč na 8,2 mld. Kč. Tento nárůst je dán metodou ocenění dobrovolnické práce, při níž se počet hodin odpracovaných dobrovolníky násobí mediánem hodinové mzdy z Informačního systému průměrného výdělku (ISPV). Tento medián v roce 2023 vzrostl na 221,8 Kč (z 207,5 Kč v roce 2022).

Dobrovolnická práce není podle mezinárodních standardů zahrnuta do systému národních účtů a je odhadována pouze v rámci satelitního účtu neziskových institucí. V roce 2025 byla publikována revidovaná časová řada s údaji o dobrovolnictví.

Nově byla na stránky ČSÚ přidána tabulka s dobrovolníky pracujícími ve zdravotnictví, údaje v ní jsou převzaty od Ministerstva zdravotnictví. V roce 2023 dobrovolníci ve zdravotnických zařízeních

EKONOMICKÉ UKAZATELE NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ V ROCE 2023

	Neziskové instituce celkem	Meziroční změna
Počet zaměstnanců (přepočítáno na plné pracovní úvazky)	81 256	4,65 %
Podíl na zaměstnanosti ČR	1,52 %	0,04 p.b.
Počet dobrovolníků (přepočítáno na plné pracovní úvazky)	20 810	-6,05 %
Počet odpracovaných hodin dobrovolníky	36 962 496	-5,56 %
Ocenění dobrovolnické práce	8 196 mil. Kč	0,91 %
Hrubá přidaná hodnota	64 323 mil. Kč	8,74 %
Podíl neziskových institucí na tvorbě HDP	0,84 %	0,0 p.b.

Zdroj: ČSÚ

odpracovali přes 57 tis. hodin, což odpovídá příspěvku 13 mil. Kč. Ovšem vzhledem k tomu, že tyto dobrovolníci nepracují pro neziskové instituce, nejsou tyto údaje zahrnuty přímo v SÚNI.

DOBROVOLNÍCI VYKONÁVAJÍ I KVALIFIKOVANÉ PRÁCE

Více než 54 % všech dobrovolníků je aktivních ve spolcích a dalších 38 % v pobočných spolcích (místní jednotky spolků, například sokolové v jednotlivých městech). Tito dobrovolníci nejčastěji vykonávají činnosti pro sportovní organizace, při nichž odpracují 22 % hodin, nebo činnosti dobrovolných hasičů, které představují 13 % odpracované doby. Necelá 3 % času odpracují dobrovolníci pro církevní organizace (církevní charity, domovy pro seniory).

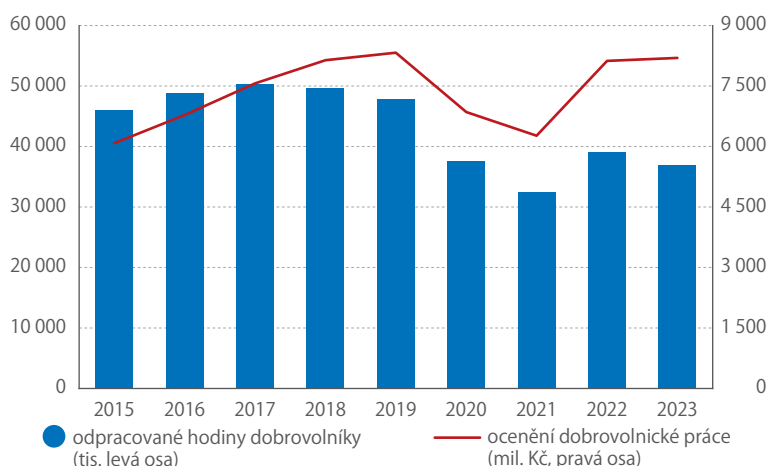
Další informace máme o rozdělení dobrovolníků podle charakteru práce vykonané pro neziskovou instituci. Více než 35 % dobrovolníků pracuje pro neziskové instituce pravidelně, 51 % nepravidelně a pouze 14 % jednorázově. Dobrovolníci v neziskových institucích nevykonávají pouze pomocné a nekvalifikované práce, ale z téměř 62 % jsou to práce administrativní, provozní nebo řemeslné. Z 21 % pak práce řídicí a odborné, například právní poradenství, vedení účetnictví apod.

V roce 2023 proběhlo šetření zaměřené na dobrovolníky také v rámci Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Výsledky byly prezentovány na tiskové konferenci v červnu 2024. Odlišnost některých údajů spočívá v rozdílném metodickém pojetí. Satelitní účet neziskových institucí sleduje pouze dobrovolníky, kteří pracují pro neziskové instituce, zatímco do VŠPS jsou zahrnuti i dobrovolníci, kteří pomáhají neformálně obcím, komunitě nebo v rámci sousedské pomoci.

ZDROJE FINANCOVÁNÍ

Dalším rozdílem SÚNI oproti národnímu účetnictví je informace o zdrojích financování netržních

DOBROVOLNICKÁ PRÁCE



Zdroj: ČSÚ

neziskových institucí. Kromě produkce, kterou neziskové instituce vytvořily a prodaly za tržní i netržní ceny, jsou hlavním zdrojem příjmů ostatní sektory národního hospodářství. Celkový příjem neziskových institucí v roce 2023 činil 115,9 mld. Kč.

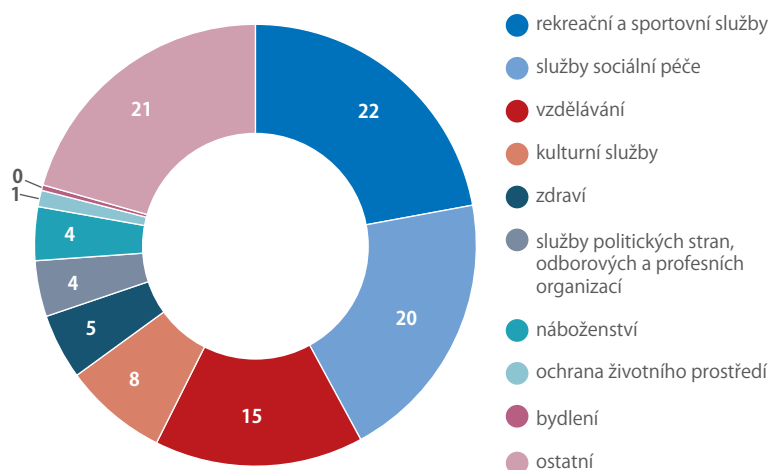
Neziskové instituce jsou schopny svůj provoz pokrýt pouze z jedné třetiny. Další část odpovídající 37,4 % je financována z veřejných zdrojů (stát, kraje, města). Dotace z EU a dary ze zahraničí se na financování podílejí 5,2 %. Firemní dárcovství přispívá 6,6 %, dobrovolníci svou prací 7,1 % a domácnosti 9,6 %. Více než polovinu z příspěvků domácností tvoří členské příspěvky spolkům, pobočným spolkům a komorám, zbytek je poskytnut jako dary.

DARY JDOU I ZA HRANICE

Neziskové instituce dary také samy poskytují. Vzhledem k tomu, že poskytnuté dary jsou ovlivněny různými nepředvídanými událostmi, neodhadujeme jejich výši za konkrétní rok, ale máme informace pouze v letech, kdy se jednotlivé právní formy šetří plošně. Nejvíce darů poskytují obecně prospěšné společnosti a ústavy – v roce 2023 věnovaly více než 2,6 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že do této skupiny patří Člověk v tísni, Adra nebo Lékaři bez hranic, směřoval největší podíl peněžních darů do zahraničí (82 %), přes 14 % pak bylo určeno fyzickým osobám. Nadace a nadační fondy jsou druhými velkými poskytovateli darů. V roce 2019, kdy byly naposledy šetřeny všechny jednotky z těchto právních forem, poskytly více než 1,3 mld. Kč. Nejvíce darů věnovaly jiným neziskovým institucím (41 %) a fyzickým osobám (31 %). Církevní jednotky a charity v roce 2021 darovaly přes 550 mil. Kč, nejvíce neziskovým institucím (64 %) a do zahraničí (20 %).

Z celkové pomoci tvoří dary poskytnuté v naturální formě pouze 4,5 %. U nadací a nadačních fondů se z velké části jedná o zdravotnické pomůcky. V případě o. p. s. a ústavů to bývají kromě zdravotních pomůcek také potraviny a ošacení. Potraviny a ošacení jsou poskytovány ve větší míře církevními charitami nebo spolky.

PRODUKTY A SLUŽBY POSKYTNUTÉ NEZISKOVÝMI INSTITUCEMI V ROCE 2023 PODLE ÚČELU



Zdroj: ČSÚ



Nová klasifikace i správa dat

Ředitelka sekce obecné metodiky a registrů Pavla Trendová nás seznámila s novinkami, které čekají respondenty a uživatele dat z ČSÚ v letošním roce.

Foto: Tereza Koutecká

V roce 2024 se uskutečnil převod Registru osob (ROS), který do té doby spravoval ČSÚ, na Digitální informační agenturu (DIA).

Co všechno se tím pro ČSÚ změnilo a jak nyní funguje agenda, která je na ROS navázaná?

Rok 2024 byl z pohledu převodu agentury ROS naprosto zlomový. V průběhu každého týdne jsme měli několik schůzek, na kterých se řešila související témata, například převod zaměstnanců, rozpočtu, technologického vybavení, ukončení nebo převod smluv a podobně. ROS na DIA přešel od 1. listopadu 2024, i když některé aktivity pokračovaly až do června 2025. Z pohledu statistického registru se pro nás po obsahové stránce výsledně nic nezměnilo, jsme i nadále jedním z hlavních uživatelů dat ROS. Přebíráme z něj

údaje do statistického Registru ekonomických subjektů (RES) stejně, jako jsme to dělali od roku 2012. Jen už nezajišťujeme vlastní správu, organizační, technické a technologické zabezpečení ROS a nestaráme se o podporu jeho provozu a o rozvoj. Tím se ČSÚ sice „ulevilo“, ale za cenu pozbytí vlivu na další vývoj ROS a základních registrů jako takových.

Stěžejním tématem poslední doby je implementace nové klasifikace NACE. V jaké je nyní fázi a co nás v této souvislosti ještě čeká?

V akci implementace klasifikace ekonomických činností jsme výrazně postoupili, ale rozhodně nejsme na konci. Velkou výzvou byl již samotný návrh změn, ke kterému jsme Eurostatu dali řadu připomínek.

Jednalo se o stanovení struktury klasifikace a převodník mezi původní a novou verzí. Ani tato akce však zatím není dokončena. Eurostat dal teprve loni k připomínkám návrh vysvětlivek, které definují jednotlivé položky klasifikace, a u některých kódů tedy ještě nemáme stoprocentně jasno. Národní verzi klasifikace jsme ale vytvořili a byla publikována ve Sbírce zákonů ve formě sdělení. Všechny informace také průběžně zveřejňujeme na webových stránkách ČSÚ.

Prvním krokem, který následuje po přijetí nové klasifikace, je její implementace do Registru ekonomických subjektů. V této oblasti už proběhlo mnoho aktivit. Připravili jsme převodníky mezi starou a novou klasifikací a na začátku listopadu 2025 jsme nové kódy do RES úspěšně nahráli. Pro uživatele jsou na webu ČSÚ k dispozici od poloviny ledna. Pravděpodobně do konce roku 2028 zde budou ekonomické činnosti subjektů uvedeny jak podle nové, tak staré klasifikace NACE, přičemž termín tohoto dvojího zařazení je opět dán požadavky evropské statistiky. A ty se mohou změnit. Nyní je řada na uživateli, aby si používání nové klasifikace osvojili. K tomu by jim měla pomoci i webová aplikace DISRES, která umožňuje zobrazovat data z RES spolu s informacemi o ekonomických činnostech vykonávaných subjekty.

Další oblastí implementace, která nás teprve čeká, je aplikovat novou klasifikaci na výstupy z jednotlivých statistik tak, jak nám to předepisují příslušná evropská nařízení. Náběh bude postupný. Od roku 2026 je u statistik uvedeno, zda se jedná o výstupy zpracované podle nové, nebo staré NACE. Uživatelé samozřejmě očekávají přepočty co nejvíce do minulosti, ale tyto přepočty jsou náročné, a ne vždy realizovatelné v požadované kvalitě.

V průběhu minulého roku jsme uskutečnili řadu seminářů a konzultací s ministerstvy a analytiky a další jsou ještě před námi. Vzhledem k rozsahu akce je nutné informace šířit a vysvětlovat co největší skupině uživatelů.

Kolika subjektů se nová NACE týká?

Stručně řečeno všech, které jsou v RES. Ke konci roku bylo v registru zhruba 2,8 milionu aktivních ekonomických subjektů. K nějaké změně kódu došlo u 1,2 milionu z nich, u zbylých zůstaly kódy stejné.

Proč je důležité, aby firmy a instituce měly v RES přiřazeny správné kódy činnosti? K čemu se tyto kódy využívají?

Důvodů je několik, ale konkrétně pro ČSÚ je zařazení důležité pro to, abychom správně stanovili takzvanou zpravodajskou povinnost. Náš úřad oslovuje vybrané ekonomické subjekty a ukládá jim povinnost vyplnit a předložit statistické výkazy za určité období. Statistická šetření se zaměřují na různá odvětví nebo obory a my podle kódů NACE určujeme, komu zašleme výkazy týkající se například zemědělství, strojírenského průmyslu, vzdělávání a podobně. Proto potřebujeme, aby zařazení bylo co nejpřesnější

a nejaktuálnější. Nechceme přece obtěžovat firmy, které se danou činností vůbec nezabývají, a na druhou stranu si nemůžeme dovolit vynechat důležité hráče v nějakém oboru jenom proto, že mají v RES nesprávné kódy činnosti.

Vedle statistiky se klasifikace NACE používá i v řadě jiných oblastí pro nestatistické účely. Může sloužit třeba při posuzování nároku na některé dotace a v dalších případech, kdy je třeba subjekty rozdělit podle toho, jakými činnostmi se zabývají. I proto udržujeme RES v co nejlepší kvalitě.

Jak se ekonomické subjekty dozvědí, jaké činnosti mají v RES uvedeny?

Subjekty nemusejí samy pátrat, jestli se údaje vedené o nich v RES nějak změnily. Ve čtvrtek 18. prosince 2025 jsme zahájili zaslání výpisů o změně údajů v RES. Jejich prostřednictvím ekonomické subjekty dostanou do svých datových schránek informace o změnách těch údajů, které ČSÚ sám vytváří nebo je získává z jiných než administrativních zdrojů. Tedy i o zařazení ekonomické činnosti dle NACE. Výpisy z RES budou nejen průběžně zasílány do datových schránek při každé změně, ale budou také ukládány v Portálu respondenta, který ČSÚ právě spustil.

Jak mají postupovat subjekty, které zjistí, že mají kód NACE přiřazen nesprávně?

Zatím jedinou cestou je poslat zprávu do datové schránky ČSÚ. Odeslání přes datovou schránku je nezbytné a logické, protože pouze tak máme záruku, že informaci zaslala odpovědná osoba, tedy statutár nebo zástupce daného ekonomického subjektu. Během prvního čtvrtletí také bude na našem webu nasazena nová aplikace pro reklamace prostřednictvím Portálu. Všechny obdrženy podněty se budeme zabývat, a pokud budou oprávněné, budeme usilovat o rychlou nápravu. Upozorňuji však, že ke změně kódu v RES nestačí pouhé sdělení nebo přání daného subjektu. Vždy je třeba ověřit v administrativních zdrojích, že subjekt konkrétní činnost skutečně vykonává a má k činnosti oprávnění.

Jsou stanoveny nějaké pevné termíny, do kdy by si měly subjekty své nové kódy překontrolovat a případně je reklamovat?

Žádný termín není stanoven a ani být nemůže. Aktualizace probíhá průběžně. Je celkem běžné, že firmy po čase změní svou činnost, a třeba z autodopravy přejdou na skladování, z maloobchodu na velkoobchod a podobně. Tyto změny se promítají v RES tak, jak se o nich z administrativních zdrojů dozvídáme. Pokud se ale informace ke státní správě nedostane, zůstává v registru kód původní a my ho považujeme za platný.

Ekonomické subjekty v RES zařizujeme podle hlavní činnosti, ale jsou zde uvedeny i další činnosti, které má ekonomický subjekt vedeny například v obchodním či živnostenském rejstříku. Z těchto rejstříků údaje přebíráme.



PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR



O své konkrétní zpravodajské povinnosti jsou respondenti informováni do datové schránky Oznámením o zpravodajské povinnosti vůči ČSÚ.



Ing. Pavla Trendová

Vystudovala VŠE, obor ekonomická statistika. Do ČSÚ nastoupila v roce 1993 a pracovala zde postupně v oddělení metadat, koordinace statistických zjišťování, poté v pozici vedoucí oddělení a ředitelky. Od roku 2015 zastává post ředitelky sekce obecné metodiky a registrů. Zaměřuje se zejména na modernizaci statistických procesů, registry a koordinaci státní statistické služby. Je členkou mezirezortního koordinacího výboru KOVIN zřízeného pro implementaci evropské směrnice INSPIRE a členkou skupiny ředitelů metodik při Eurostatu (DIME).

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/4qaCSP6

Vraťme se k Portálu respondenta. V návaznosti na jeho spuštění má být postupně ukončena činnost Dante Webu...

Ke spuštění Portálu respondenta dochází právě teď začátkem roku. Postupně přibývají nové funkce a přidávají se další šetření. Protože ale stále ještě „dobíhají“ výkazy za poslední měsíce a čtvrtletí 2025, musí nějakou dobu fungovat i Dante Web. Zjednodušeně řečeno, výkazy za poslední čtvrtletí 2025 budou respondenti vyplňovat ještě „postaru“ přes Dante Web, všechny další už „nově“ prostřednictvím Portálu respondenta. O své konkrétní zpravodajské povinnosti jsou všichni respondenti standardně informováni začátkem roku zprávou do datové schránky, takzvaným Oznámením o zpravodajské povinnosti vůči ČSÚ. Tento postup zůstal zachován. Oznámení bude samozřejmě uloženo v Portálu též, aby respondent měl na jednom místě k dispozici všechny informace, které se ho týkají.

V čem bude Portál respondenta lepší než dosavadní způsoby sběru dat?

Než odpovím na otázku, zmíním, že náš Portál není určen jen pro sběr dat. Jeho role je mnohem širší. Jeho prostřednictvím mohou ekonomické subjekty získat výpisy z RES a později i reklamovat případné neaktuální údaje vedené v RES.

Hlavní rolí portálu však bude sběr dat. Zjednodušeně, portál respondenta bude novým komunikačním kanálem mezi naším úřadem a respondenty statistických zjišťování. Poskytne moderní, a věříme, že i uživatelsky přívětivé prostředí pro plnění zpravodajské povinnosti. Nahradí dosavadní způsoby sběru dat jedním kanálem, ve kterém lze snadněji, přehledně a bezpečně vyplnit požadované formuláře. Portál bude obsahovat potřebné informace a návody k vyplnění i historii vyplnění v předchozích obdobích. Díky Portálu budou mít ekonomické subjekty plnou kontrolu nad vlastními daty, které předávají ČSÚ.

Jak se s Portálem bude pracovat?

V první náběhové fázi dostanou respondenti zprávu do datové schránky. Tato zpráva bude obsahovat odkaz, s jehož pomocí se do Portálu přihlásí. Postupně naběhne i propojení s Registrem zastupování tak, aby k výkazům týkajícím se daného subjektu získaly přístup i osoby, které ho oficiálně pro určité úkony zastupují. Třeba účetní firma, daňový poradce a podobně.

Po přihlášení do Portálu získá respondent přehled o své zpravodajské povinnosti, tedy které formuláře má pro daný rok povinnost vyplnit a v jakých termínech je musí odeslat (stisknutím tlačítka „Podat výkaz“). Bude si moci nastavit automatická upozornění, získá kontakt na zpracovatele konkrétních úloh, aby s ním mohl konzultovat případné nejasnosti.

Do budoucna Portál umožní nahrát data přímo z účetního systému, aniž aby je někdo musel do výkazu ručně přepisovat. Tím se výrazně sníží administrativní zátěž respondentů.

Jaká jiná témata jste v uplynulém roce řešili?

Ráda bych zmínila prioritní úkol k vytvoření pravidel řízeného přístupu k datům. Jak všichni sledujeme v médiích, v posledních letech sílí tlak na sdílení, tedy opětovné využití dat mezi orgány státní správy. Tomu jsme jednoznačně nakloněni. Počet námi využívaných administrativních a jiných zdrojů dat již roky přesahuje počet statistických zjišťování. Konkrétně pro rok 2026 je to 138 administrativních zdrojů versus 89 zjišťování. I z toho důvodu potřebujeme, aby na sdílená data bylo spolehnutí, tedy aby byla kvalitní, předávaná adekvátním způsobem, za všechna sledovaná období a aby byla k dispozici v požadovaném čase. Kvalitu musejí zajišťovat všichni poskytovatelé dat. Zjednodušeně řečeno, jde nám jednak o snadnější přístup k datům jiných rezortů, ale také o jejich kvalitu.

Proto jsme uvítali, že Digitální a informační agentura (DIA) připravila pro veřejnou správu základní strategii ke správě dat a začala poskytovat metodickou podporu. Zprvu jsme nevěděli, jakými kroky začít, ale postupně jsme odkrývali jednotlivá témata k řešení. Byli jsme postupně dotazováni, jak se o data „staráme“, jak je ukládáme a chráníme. Poté jsme obdrželi doporučení, jak konkrétní témata popsat, roztrždit a zase „složit“. Dali jsme si za cíl identifikovat a popsat všechny části statistického procesu, které považujeme za nezbytné pro efektivní a bezpečnou správu dat, samozřejmě při zohlednění všech statistických zásad ochrany dat, procesů a postupů. DIA připravila tzv. minimální standard pro kvalitní správu dat, který již plníme. Částečně plníme i standard vyšší. Jak jsme zmínila, oblast datové připravenosti je opravdu široká a úkol pokračuje i v roce 2026. Kromě zajištění vyššího standardu při správě dat a dokončení veškerých dokumentací čekáme na schválení národního právního předpisu k evropskému nařízení o správě dat (DGA). Na tvorbě zákona jsme se aktivně podíleli. Očekáváme rovněž novou roli ČSÚ, takzvaného příslušného subjektu v oblasti statistiky, na kterou se musíme pečlivě připravit.

Alkoholové souvislosti

S konzumací alkoholu lze v Česku spojit 6 až 7 tisíc úmrtí ročně. Ekonomické škody přesahují 50 mld. Kč.



PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR



Podle zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti (NMSPDZ) se v Česku ročně spotřebuje 160 litrů alkoholických nápojů na osobu, což odpovídá 9,4 litru (7,4 kg) etanolu na osobu. Přibližně 47 % celkového množství spotřebovaného etanolu je zkonsumováno v pivu, 29 % v lihovinách a 26 % ve víně.

PITÍ JE STÁLE V OBLIBĚ

Dopady užívání alkoholu jsou přímo spojovány s více než třiceti diagnózami a u dalších přibližně 200 onemocnění se alkohol řadí mezi příčiny, které je mohou způsobovat. Konzumace alkoholu také často souvisí s jinými nežádoucími jevy, jako jsou nehody, úrazy nebo domácí násilí.

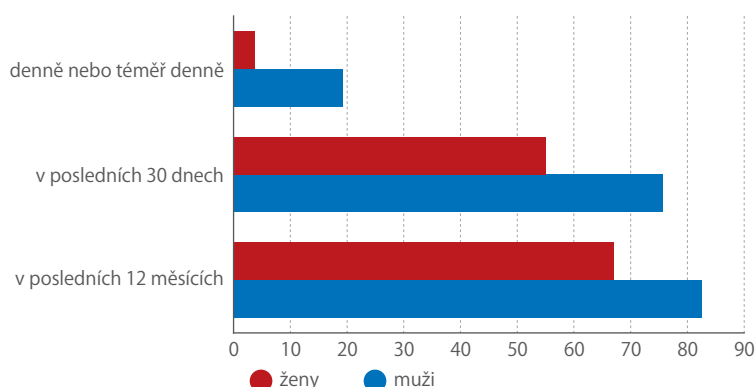
Míra užívání alkoholu v dospělé populaci je v Česku vysoká.

Denně nebo téměř denně ho pije 6–11 % dospělých osob, 11–19 % mužů a 4–5 % žen. Časté pití nadměrných dávek alkoholu při jedné nebo častěji uvádí 10–13 % dospělých (16–21 % mužů a 3–7 % žen). Rizikově konzumuje alkohol 15–18 % populace starší 15 let (odhadem 1,3–1,6 mil. osob), přičemž do kategorie škodlivé konzumace alkoholu spadá 6–10 % dospělých (tj. 600–900 tis. osob).

Škodlivá konzumace alkoholu odpovídá denní dávce 60 a více gramů etanolu pro muže a 40 a více gramů pro ženy. Půllitr piva přitom obsahuje zhruba 17 až 20 g etanolu.

Mezi lety 2014 a 2020 míra denní konzumace alkoholu rostla, v roce 2021 došlo k výraznému poklesu.

KONZUMACE ALKOHOLU V ČESKU (% populace)



Zdroj: NMSPDZ

ČEŠI A ALKOHOL

OBSAH

19

Alkoholové souvislosti

Dopady užívání alkoholu jsou přímo spojovány s více než třiceti diagnózami a mnoha dalšími nežádoucími jevy.

22

Od rekordní spotřeby ke střídmosti

Statistická data ilustrují proměnu vztahu české společnosti ke konzumaci alkoholu.

24

Třetina mladých pije pravidelně

Mezi mládeží ve věku 16 let v konzumaci alkoholu mírně převažují dívky nad chlapci.

26

Výši daní ovlivňuje tradice

Česko se řadí mezi země, kde je zdanění alkoholu spíše nižší.

29

Pivo, víno, lihoviny

Některé alkoholické nápoje lze do určitého množství vyrábět podomácku.

V dalších dvou letech se však míra denního pití opět lehce zvýšila.

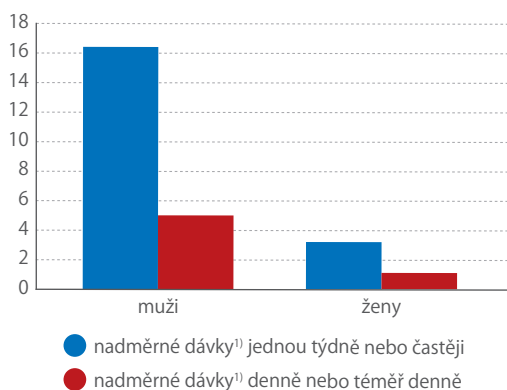
ŠKODY NA ZDRAVÍ A ŽIVOTECH

Počet úmrtí přiřaditelných alkoholu dosahuje 6–7 tisíc ročně, což představuje zhruba 6 % celkové úmrtnosti v České republice (10 % u mužů a 2 % u žen). U 2 až 3 tisíc úmrtí ročně je alkohol hlavní nebo jedinou příčinou úmrtí. V roce 2023 šlo o 2 257 úmrtí, z nich bylo 1 652 případů v důsledku alkoholického onemocnění jater a 506 v důsledku intoxikace alkoholem.

Hospitalizací z důvodu nemocí zcela přiřaditelných alkoholu bývá v Česku ročně hlášeno 13 až 14 tisíc. Z nich je zhruba 8 tisíc hospitalizací pro závislost na alkoholu (60 %), 4 tisíce pro alkoholické onemocnění jater (30 %) a 1 tisíc pro alkoholickou pankreatitidu (8 %). V roce 2023 bylo hlášeno 15 536 případů hospitalizací pro úraz pod vlivem alkoholu.

Počty dopravních nehod zaviněných pod vlivem alkoholu se v posledních deseti letech pohybují okolo 4 500 a počet při nich usmrčených osob se pohybuje mezi 30 a 60. Od roku 2018 počty usmrčených při dopravních nehodách zaviněných alkoholem klesají.

RIZIKOVÉ FORMY KONZUMACE ALKOHOLU V POSLEDNÍCH 30 DNECH¹⁾ (%)



¹⁾ 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti
Zdroj: NMSPDZ

128krát

vzroste pravděpodobnost nehody u řidičů s více než 1,5 promile alkoholu v krvi.

V roce 2024 bylo hlášeno 4 642 nehod zaviněných pod vlivem alkoholu (tj. 5 % z celkového počtu nehod) a zemřelo při nich 33 osob (tj. 7,5 % usmrčených při všech dopravních nehodách).

Podle údajů Policie ČR se pravděpodobnost nehody u řidičů s 0,3 až 0,9 promile alkoholu v krvi zvyšuje 7krát, od 1,0 do 1,4 promile 31krát a nad 1,5 promile 128krát.

PŘÍJMY A VÝDAJE

Ekonomické odhady celkových společenských nákladů spojených s konzumací alkoholu podle NMSPDZ dosahují 50–57 mld. Kč ročně, tedy 0,7–1,2 % HDP. Největší podíl nákladů (54 %) tvoří nepřímé náklady v důsledku ztráty produktivity zaviněné nemocností a předčasnými úmrtími a náklady na zdravotní péči (23 %). Náklady na léčbu poruch spojených s užíváním alkoholu dosahovaly v roce 2022 celkem 836,9 mil. Kč.

Všeobecná zdravotní pojišťovna vydala v roce 2024 na léčbu závislosti 1,59 mld. Kč, z toho více než miliarda připadla na poruchy způsobené alkoholem.

Na spotřební dani z lihu měli výrobci a obchodníci za rok 2023 zaplatit 10,4 mld. Kč a vybrané inkaso činilo necelých 9 mld. Kč. Za rok 2024 Celní správa vyměřila 9,3 mld. Kč a inkasovala 8,9 mld. Kč.

Spotřební daň z piva přinesla do státního rozpočtu v letech 2023 i 2024 shodně 4,5 mld. Kč. Za víno a meziproducty vybrala Celní správa každý rok zhruba po půl miliardě.

KRIMINALITA SPOJENÁ S ALKOHOLEM

Primární alkoholová trestná činnost zahrnuje trestný čin podávání alkoholu osobě mladší 18 let, trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky a trestný čin opilství.

V roce 2024 bylo registrováno 271 trestných činů podávání alkoholu nezletilému a dlouhodobě je patrný nárůst této trestné činnosti. Evidováno bylo 7 801 trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, z nich 5 226 souviselo s alkoholem.

POMOHLO BY V BOJI PROTI ALKOHOLISMU TO, KDYBY SE ALKOHOL DAL ZÍSKAT POUZE VE SPECIALIZOVANÝCH PRODEJNÁCH S POVINNOU REGISTRACÍ NAKUPUJÍCÍHO?

Nemyslím si, že se dá boj s návykovými látkami někdy opravdu vyhrát. Spíš jde o to, jak dobře je dokážeme regulovat a omezit škody, které způsobují.

Myšlenka, že by se alkohol prodával jen ve specializovaných prodejnách s povinnou registrací nakupujícího, mi dává smysl. Myslím, že čím je alkohol dostupnější, tím víc se ho pije, a tím víc problémů to přináší. Typickým příkladem je prodej na benzínových pumpách, kde to podle mě vůbec nedává



LUKÁŠ FARSKÝ
youtuber abstinující alkoholik

smysl. Takové opatření by mohlo pomoci třeba tím, že by omezilo impulzivní nákupy nebo dostupnost pro mladistvé. Zároveň si ale myslím, že s tím musí být spojená prevence, dostupná léčba, regulace a kontrola reklamy. Bohužel, jako abstinující alkoholik musím říct, že lidé závislí na alkoholu si vždycky najdou cestu, pokud chtějí pít. Sám jsem si tento systém vyzkoušel ve Švédsku, kde jsem půl roku žil, a zase tak velkou překážku to pro mě tehdy nepředstavovalo.

JAKÉ JSOU V ČESKU TRENDY V OBLIBĚ NÁPOJŮ NA BÁZI PIVA?



**ONDŘEJ
ROČEK**

marketingový ředitel
Pivovary CZ Group



V posledních letech sledujeme několik zajímavých posunů ve spotřebitelském chování. Kromě dlouhodobě klesající spotřeby klasického ležáku plzeňského typu se po delší době začíná oslabovat také segment jedné náctek, zatím především v off-trade segmentu. Tento vývoj může postupně ovlivnit i celkovou spotřebu piva.

Na druhé straně velmi dynamicky roste zájem o ochucená nealkoholická piva, jejichž kategorie meziročně výrazně posiluje. Společně s tím sledujeme i růst alkoholických variant se sníženým obsahem alkoholu, které odpovídají poptávce po vyváženějším životním stylu.

Jednoznačně rostoucí kategorií jsou pivní speciály. Spotřebitelé stále více vyhledávají svrchně kvašená piva, tmavé speciály a další chuťově výraznější styly, které jim nabízejí širší paletu chutí a nový pivní zážitek. Tento trend je patrný napříč generacemi, ale velmi silně jej táhne mladší publikum.

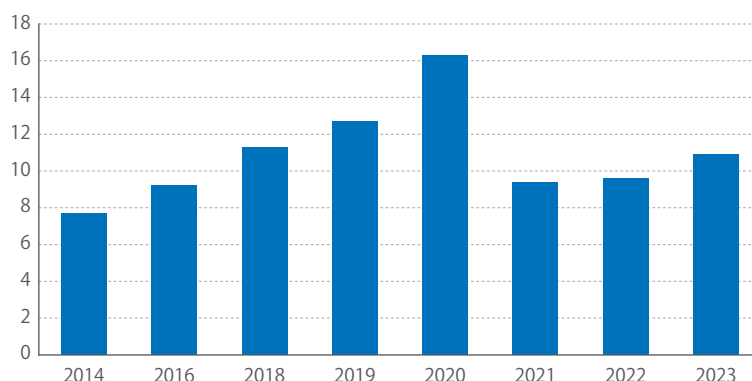
Vedle samotných stylů hraje čím dál větší roli i formát a obal. Výrazně roste obliba piva ve třetinkových lahvích i plechovkách, které spotřebitelé vnímají jako praktičtější, prémiovější a vhodné pro degustaci i střídavější konzumaci. Zároveň sílí důraz na udržitelná a atraktivní obalová řešení.

Do budoucna bude klíčové zaměřit se nejen na produktové inovace, ale především na zážitek. Omlazení pivní základny bude stát na kvalitě čepovaného piva, profesionálním servisu, práci s emocemi značky a propojení s moderním životním stylem.



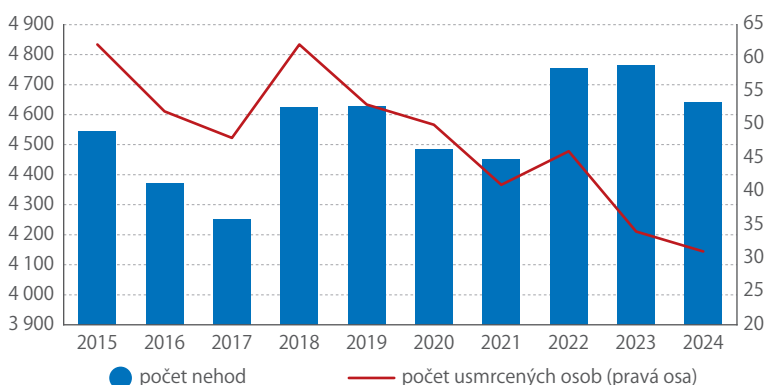
Sekundární alkoholová kriminalita zahrnuje trestnou činnost spáchanou pod vlivem alkoholu. V roce 2024 bylo pod vlivem alkoholu spácháno 10 018 trestných činů, tj. 14% ze všech objasněných trestných činů. Počet trestných činů pod vlivem alkoholu i jejich podíl na celkové trestné činnosti dlouhodobě klesá.

DENNÍ NEBO TĚMĚŘ DENNÍ KONZUMACE ALKOHOLU (% z populace 15+)



Zdroj: Národní výzkum užívání tabáku a alkoholu

DOPRAVNÍ NEHODY POD VLIVEM ALKOHOLU



Zdroj: Policie ČR

LÉČÍ SE 30 TISÍC OSOB

V České republice probíhá přibližně 300–350 adiktologických programů různého typu. Z nich je 55–60 nízkoprahových kontaktních center, 50–60 terénních programů, 100–120 ambulantních léčebných programů 30–35 rezidenčních programů a 45–55 programů následné péče.

V kontaktu s adiktologickými programy je ročně přibližně 25–35 tisíc uživatelů alkoholu. Největší část z nich (cca 27 tis. osob) je v psychiatrické péči.

V roce 2024 v Česku působilo celkem 16 terapeutických komunit pro léčbu závislosti s odhadovanou kapacitou 275 míst. Registrováno je 42 programů následné péče, z toho 23 pobytových.

Specifickým typem zařízení jsou záchytné stanice. V roce 2024 bylo v Česku celkem 18 záchytných stanic, které poskytly služby více než 20 tisícům osob. Devět z deseti jejich klientů byli uživatelé alkoholu. V roce 2023 kraje a obce vydaly na provoz záchytných stanic celkem 186,7 mil. Kč.

Orientační výpočet obsahu alkoholu v krvi po konzumaci alkoholických nápojů a času potřebného na odbourání zbytkového alkoholu nabízí stránka www.alkoholmetr.cz.

Od rekordní spotřeby ke střídmosti

Statistická data ilustrují proměnu vztahu české společnosti ke konzumaci alkoholu.



**LEA
KLÉMOVÁ**

oddělení statistiky
zemědělství
a lesnictví

Spotřeba alkoholických nápojů patří mezi dlouhodobě sledované ukazatele, které vypovídají nejen o hospodářském vývoji země, ale také o životním stylu a kulturních zvyklostech jejích obyvatel. Česká republika se v tomto směru řadí k zemím s bohatou tradicí výroby a konzumace alkoholu, zejména piva, často označovaného za „národní nápoj“.

PIVO JAKO SOUČÁST NÁRODNÍ IDENTITY

Pivo v Česku není jen obyčejný alkoholický nápoj. Je součástí kultury, společenského života i identity národa. Hospoda byla vždy místem, kde se setkávaly generace, řešila se politika, sport i každodenní starosti. Ne náhodou se říká, že „politika se dělá u piva“. Pro mnoho Čechů je pivo natolik samozřejmou součástí života, že jej ani nevnímají jako alkohol – rčení „pivo není alkohol,“ se stalo téměř úslovím.

NOVÉ TRENDY V ČESKÉ PIVNÍ KULTUŘE

V posledních letech se v české pивní kultuře začínají prosazovat nové trendy. Stále více lidí vyhledává nealkoholická piva a produkty minipivovarů, které staví na kvalitě, lokálních surovinách a rozmanitosti chutí. Tradiční představa piva jako nápoje konzumovaného především v množství tak postupně ustupuje vnímání piva jako zážitku. Tento posun od kvantity k důrazu na kvalitu může být cestou, jak uchovat bohatou tradici a zároveň ji přiblížit modernějšímu a zdravějšímu vztahu k alkoholu.

ČEŠI JSOU STÁLE SVĚTOVÍ REKORDMANI

Češi si přesto stále drží dlouhodobé světové prvenství ve spotřebě piva na osobu. Podle statistik připadá na jednoho obyvatele přibližně 130 litrů piva ročně, což odpovídá pěti půllitrům každý týden.

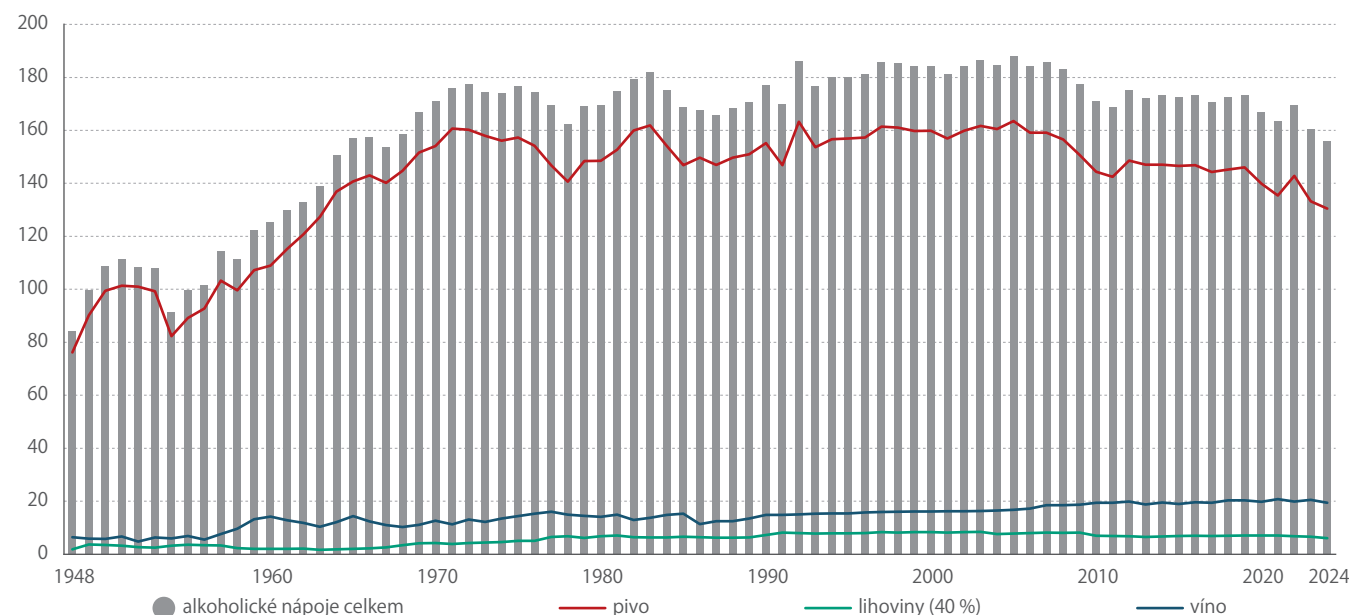
Není tomu tak ovšem odjakživa. Statistiky jsou dostupné již od roku 1948, a díky tomu lze sledovat vývoj za více než sedm desetiletí. V poválečných letech se spotřeba držela pod hranicí 100 litrů piva na osobu, a teprve po roce 1959 začala postupně růst. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 1948 (76,2 litru na osobu), zatímco rekordní úroveň dosáhla česká spotřeba v roce 2005 – celkem 163,5 litru piva na osobu.

Pivo dlouhodobě tvoří hlavní část celkové spotřeby alkoholu v Česku, a to zhruba 85–90 % v objemovém vyjádření. Jeho konzumace má tedy zásadní vliv na to, jak celkově vypadá vztah české společnosti k alkoholu.

ZMĚNY URYCHLILA COVIDOVÁ PANDEMIE

Spotřeba alkoholických nápojů v České republice prošla mezi lety 2015–2024 změnami, které odrážejí nejen proměny životního stylu obyvatel, ale také ekonomické a společenské turbulence. Projevily se zejména pandemie covidu-19 a rostoucí spotřebitelské ceny. Statistická data ukazují několik výrazných trendů: celková spotřeba alkoholu dlouhodobě klesá, pivo si i nadále udržuje pozici dominantního nápoje, víno zůstává stabilní a lihoviny vykazují mírný, avšak vytrvalý pokles.

SPOTŘEBA ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ (l/osobu)



Zdroj: ČSÚ

JAKÉ JSOU V ČESKU TRENDY V OBLIBĚ NÁPOJŮ NA BÁZI PIVA?



**DENISA
MYLBACHOVÁ**
manažerka komunikace
Pivovary Staropramen

“

V posledních letech sledujeme výrazný růst zájmu o nealkoholické pivo, zejména díky oblibě nealkoholických pivních mixů. Ty oslovují především mladé dospělé konzumenty a také ty, kteří klasické pivo běžně nevyhledávají. U alkoholického piva zůstává nejoblíbenějším typem ležák. Pivovary Staropramen na tyto trendy aktivně reagují. Letos jsme uvedli na trh Mustang hořký, který vychází vstříc nejen milovníkům ležáků, ale i fanouškům hořké chuti. Zároveň jsme rozšířili řadu nealkoholických pivních mixů Cool o novou příchuť mandarinka a zázvor. Před dvěma lety jsme představili řadu Cool Plus, která kromě osvěžující chuti nabízí i funkční benefity, například extrakt z ginkgo biloby s antioxidačními vlastnostmi nebo hořčík, který podporuje správnou funkci energetického metabolismu.

”

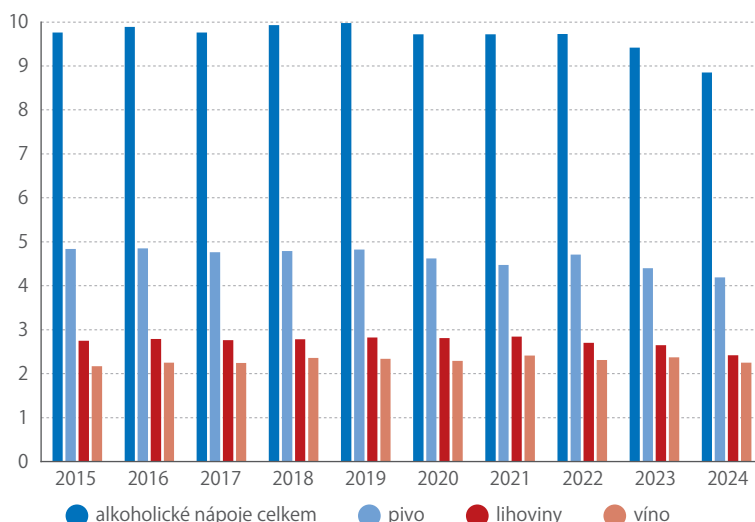
Zatímco v roce 2015 činila v Česku průměrná spotřeba alkoholu na osobu 172,4 litru a v roce 2019 dosáhla maxima 173,4 litru, následně přišel zlom způsobený pandemií. Uzavřené restaurace a změny v chování lidí vedly k citelnému snížení konzumace. V roce 2024 se průměrná spotřeba ustálila na 156 litrech na osobu, což představuje nejnižší hodnotu za celé sledované období od roku 2015 do 2024.

Spotřeba piva výrazně klesla v období pandemie, kdy se z hodnot kolem 146 litrů na osobu v letech 2015–2019 propadla pod hranici 140 litrů. Přestože v roce 2022 došlo ke krátkodobému oživení, v roce 2024 se spotřeba opět snížila až na 130,5 litru na osobu, což představuje pokles o více než 16 litrů, tedy přibližně 11 %. Významnou roli v tomto vývoji mohou sehrávat vyšší ceny, zejména u točeného piva, rostoucí konkurence nealkoholických nápojů a změny životního stylu.

VÍNO SE DRŽÍ, LIHOVINY V MÍRNÉM ÚTLUMU

Na rozdíl od piva si víno dlouhodobě udržuje stabilní úroveň spotřeby, která se pohybuje mezi 19 a 21 litry na osobu ročně. Nejvyšší hodnoty dosáhlo v roce 2021, kdy průměrná spotřeba činila 20,8 litru. V roce 2024 se pak ustálila na 19,5 litru, což

SPOTŘEBA ALKOHOLU NA OSOBU (přepočteno na 1 čistého lihu)



Zdroj: ČSÚ

představuje pouze mírný pokles. Většinu této spotřeby tvoří víno hroznové, jehož konzumace se pohybuje kolem 16–17 litrů na osobu. Ostatní druhy vín, mezi něž patří například vína ovocná, medovina či vermuty, zaznamenaly do roku 2021 mírný růst, avšak následně se jejich spotřeba vrátila k hodnotě přibližně tří litrů na osobu.

Lihoviny si v letech 2015–2021 udržovaly velmi stabilní úroveň spotřeby, která se pohybovala kolem sedmi litrů na osobu. Od roku 2022 však nastal pokles – ze 6,8 litru se spotřeba snížila na 6,1 litru v roce 2024. Procentuální úbytek je tak srovnatelný s vývojem u piva a činí 13 %.

VĚTŠÍ DŮRAZ NA ZÁŽITEK

Celkový vývoj spotřeby alkoholu v České republice za poslední dekádu jasně ukazuje postupný, avšak zřetelný posun od vyšší konzumace směrem ke střídmosti. Tento trend odráží hlubší proměnu společnosti – mění se životní styl, rostoucí důraz na zdraví, vliv ekonomických podmínek i nové kulturní vzorce. Pivo, tradičně vnímané jako symbol české identity, si stále udržuje dominantní postavení, avšak jeho spotřeba klesá a stále častěji je spojována spíše s kvalitou a zážitkem než s množstvím. Víno se drží na stabilní úrovni a ukazuje, že má pevné místo v české kultuře.

Statistiky tak vyprávějí příběh, který je více než jen souhrnem čísel – je to obraz společnosti, která se postupně učí hledat rovnováhu mezi tradicí a moderními trendy. Česká republika zůstává zemí s bohatou pivní kulturou a světovým prvenstvím ve spotřebě piva, ale zároveň se otevírá novým cestám, které mohou vést k zdravějšímu a udržitelnějšímu vztahu k alkoholu. Budoucnost ukáže, zda se tento posun stane trvalou součástí české kultury, nebo zda tradice opět převáží. Jisté však je, že právě statistiky nám umožňují sledovat, jak se mění nejen naše hospodářství, ale i každodenní život a hodnoty celé společnosti.

130,5
litru na osobu
činila spotřeba
piva v Česku
v roce 2024.

Třetina mladých pije pravidelně

Mezi mládeží ve věku 16 let v konzumaci alkoholu mírně převažují dívky nad chlapci.



**PAVEL
ČERNÝ**
oddělení
marketingu a PR



Vztah mládeže k alkoholu již řadu let mapuje Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD), jejíž zatím poslední vlna proběhla v roce 2024. Výsledky za Českou republiku byly publikovány v květnu 2025.

CELKOVÉ ČÍSLO SE SNIŽUJE

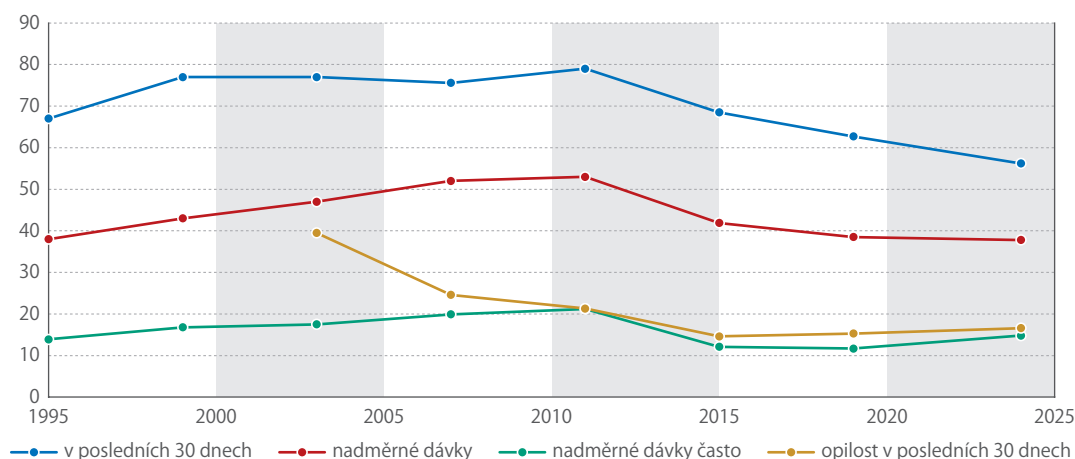
Pozitivním zjištěním je, že podíl konzumentů alkoholu mezi šestnáctiletými dětmi v Česku v posledních patnácti letech klesá. Z vrcholu v roce 2011, kdy pít alkoholu v předchozích 30 dnech uvedlo 79 % respondentů, se tento údaj snížil na 56 % v roce 2024. Zajímavé je, že o něco větší zkušenosti s konzumací alkoholu mají dívky. Zatímco z chlapců pilo alkohol

v posledních 30 dnech 55,3 %, z dívek to bylo 57,2 %. Alespoň jednou v životě pilo alkohol 87,3 % 16letých chlapců a 89,5 % dívek.

Přestože celkové zastoupení konzumentů alkoholu mezi dospívajícími klesá, lze od roku 2015 pozorovat mírný nárůst výskytu rizikových forem konzumace alkoholu. Jedná se zejména o časté pití nadměrných dávek a zkušenosti s opilostí.

Za pravidelné konzumenty, kteří pili alkohol 20krát nebo častěji v životě, bylo v roce 2024 možné označit 36,9 % chlapců a 33,0 % dívek ve věku 16 let. Zkušenost s nadměrnou dávkou alkoholu při jedné příležitosti (5 a více sklenic) za posledních 30 dnů vykazalo 37,8 % chlapců a 38,3 % dívek, přičemž

KONZUMACE ALKOHOLU OSOBAMI VE VĚKU 16 LET (%)



Zdroj: ESPAD

JAKÁ OPATŘENÍ BY NEJVÍCE POMOHLA SNÍŽIT POČTY OSOB, KTERÉ SE STÁVAJÍ ZÁVISLÉ NA ALKOHOLU?



PETRA SCHOVANCOVÁ

vedoucí poradny
pro závislosti Centra
intervenčních
a psychosociálních
služeb LK



U závislosti na alkoholu vnímám jako problém to, jak na něj pohlíží společnost. Jedná se o legální, snadno dostupnou a společensky tolerovanou drogu. Pití alkoholu se často považuje za společenskou normu či neškodný způsob zábavy. Alkohol je cenově dostupný a hojně propagovaný. Domnívám se, že by bylo žádoucí omezit reklamu na alkoholické nápoje, více dbát na kontrolu věku osob kupujících alkohol, ale pozitivní změny by mohlo přinést i navýšení ceny alkoholu.

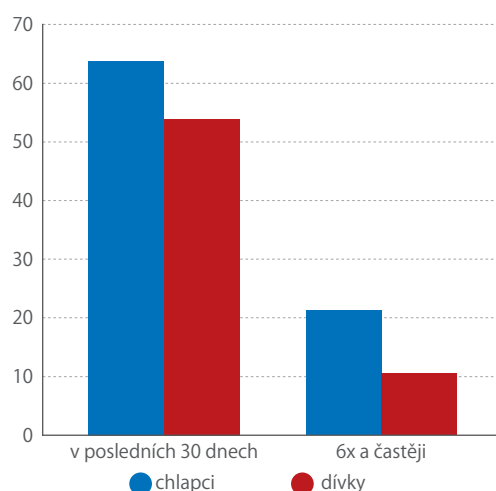
Ačkoli mám pocit, že osvěta ohledně této závislosti narůstá, zcela určitě je zde prostor pro zlepšení. Mnozí sahají po alkoholu z důvodů zapíjení nepohody, osamělosti nebo proto, že neumějí jinak zvládat zátěžové situace. Myslím, že by bylo dobré a žádoucí, aby se lidé již od dětství učili zaměřovat na své duševní zdraví, otevřeně mluvili o emocích, stresu a zároveň byli vybavováni informacemi, jak napjaté situace zvládat, tzn. rozvíjet zdravé sebevědomí a posilovat svou odolnost vůči tlakům ve společnosti. Zaměřovat se tedy nejen na škodlivost alkoholu jako takového, ale objasňovat důvody, proč lidé sahají po alkoholu a jaké dopady to může mít na jejich život. V neposlední řadě vidím smysl také v lepší dostupnosti odborné pomoci a léčby.



alespoň třikrát za poslední měsíc takovou dávku vypilo 15,4 % chlapců a 14,4 % dívek. Stav opilosti zažilo v posledních 30 dnech 15,3 % chlapců a 17,9 % dívek, třikrát a častěji se opilo 4,2 % chlapců a 3,6 % dívek. Pití nadměrných dávek alkoholu i jejich pravidelnou konzumaci, stejně jako opilost a opakovanou opilost uváděli nejčastěji studenti odborných učilišť.

Ještě před čtrnáctými narozeninami si svou první sklenici alkoholu vypilo 43,0 % chlapců a 45,1 % dívek,

KONZUMACE NEALKOHOLICKÉHO PIVA OSOBAMI VE VĚKU 16 LET (%)



Zdroj: ESPAD

stav opilosti v uvedeném věku zažilo 7,6 % chlapců a 13,7 % dívek.

Oproti předchozí vlně šetření v roce 2019 narostl do roku 2024 také podíl těch, kteří kombinují alkohol s energetickými nápoji. Zatímco v roce 2019 si takto nápoje mixovalo 15,0 % chlapců a 14,3 % dívek, o pět let později už to bylo 19,2 % chlapců a 20,5 % dívek.

CÍLEM JSOU LEPŠÍ ZÁŽITKY

Nejčastější motivací dospívajících k pití alkoholu bylo očekávání, že si lépe užijí večírek (30,9 %). Naproti tomu jen malá část respondentů pila alkohol proto, aby byli oblíbenější mezi přáteli (3,3 %). Dívky podstatně častěji než chlapci pravidelně pily alkohol, když se cítily v depresi, měly špatnou náladu, nebo aby zapomněly na problémy.

Kromě alkoholu sledovala studie také konzumaci nealkoholického piva mladistvými. Z výsledků vyplývá, že v posledních 12 měsících konzumovaly nealkoholické pivo více než tři čtvrtiny (79,7 %) 16letých osob a v posledních 30 dnech více než polovina (58,6 %). Podíl studentů se zkušenostmi s pitím nealkoholického piva byl napříč jednotlivými typy škol poměrně vyrovnaný. Pravidelné pití, tj. 6krát a častěji za posledních 30 dní, uvedlo 21,3 % chlapců a 10,5 % dívek.

Cílovou skupinou studie ESPAD jsou 16letí studenti, tedy žáci 9. tříd základních škol a studenti 1. ročníků středních škol všech typů, včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. České části studie se v roce 2024 zúčastnilo 2 977 dospívajících narozených v roce 2008. Sběr dat probíhal prostřednictvím online dotazníku v 346 třídách ze 151 škol ve všech krajích České republiky. Závěrečnou zprávu z české části studie najdete na bit.ly/3GyGby5.

Výši daní ovlivňuje tradice

Česko se řadí mezi země, kde je zdanění alkoholu spíše nižší.



**PAVEL
ČERNÝ**

oddělení
marketingu a PR

Porovnávat zdanění alkoholu v různých zemích není jednoduché, neboť daňové základy i způsoby stanovení konkrétní výše daně se vzájemně liší. Jako zdroj dat pro následující článek jsme použili zprávu OECD „Trendy ve spotřební dani 2024“ (Consumption Tax Trends 2024), která uvádí výši spotřebních daní a daně z přidané hodnoty v členských zemích OECD k 1. lednu 2024.

RŮZNÉ DAŇOVÉ REŽIMY

Obecně jsou alkoholické nápoje zatíženy dvěma druhy daní. První je daň z přidané hodnoty, která se stanovuje procentní sazbou z prodejní ceny. Druhou, a mnohdy významnější položku tvoří spotřební daň, jež se obvykle vyčísluje konkrétní finanční částkou za dané množství nápoje či v něm obsaženého alkoholu. Ve většině zemí platí odlišné daňové režimy pro



DANĚ Z PIVA VE VYBRANÝCH ZEMÍCH

	spotřební daň (USD za hl a % alkoholu)	DPH (%)	celková daň za 1 l piva při prodejní ceně 10 USD (USD)
Švýcarsko ¹⁾	6	8,1	1,06
Lucembursko	2	17	1,56
Německo	2	19	1,70
Španělsko ¹⁾	2	21	1,85
Slovensko	4	20	1,86
Česko	4	21	1,92
Rakousko	5	20	1,94
Belgie	5	21	2,01
Francie	9	20	2,10
Portugalsko	6	23	2,14
Polsko	6	23	2,15
Nizozemsko	9	21	2,18
Lotyšsko	9	21	2,18
Itálie	8	22	2,22
Litva	10	21	2,25
Dánsko	7	25	2,35
Maďarsko	5	27	2,38
Norsko ¹⁾	9	25	2,45
Slovinsko	13	22	2,46
Estonsko	15	22	2,53
Řecko	14	24	2,61
Irsko	25	23	3,10
Švédsko	24	25	3,18
Velká Británie ¹⁾	37	20	3,52
Finsko	39	24	3,90
Island ¹⁾	74	11	4,69

¹⁾ Údaj je orientační, konkrétní hodnota závisí na obsahu alkoholu
Zdroj: OECD

pivo, víno a ostatní lihoviny, mnohde se tyto tři základní kategorie ještě dále dělí na subkategorie, např. podle obsahu alkoholu v nápoji nebo podle velikosti výrobce. Např. v Česku se výše spotřební daně na pivo odvíjí od celkové roční produkce daného pivovaru (či pivovarské skupiny), ve Finsku se bere v úvahu také to, kolik procent alkoholu vyrobené pivo obsahuje. Méně alkoholická piva jsou zdaněna nižší sazbou než piva s vyšším obsahem alkoholu. Podobně je to i v případě zdanění vína a destilátů.

VÝŠÍ DANĚ NA SEVERU

Ze sledovaných zemí v Evropě vykazují nejvyšší míru zdanění alkoholu ty severské. Naproti tomu jih, případně i některé státy ze střední Evropy zatěžují alkoholické nápoje daní výrazně mírněji. Platí to zejména u vína, na které se v řadě států vztahuje nulová spotřební daň. Ta se někde týká jak vína tichého, tak perlivého, jinde (včetně Česka) pouze vína tichého.

Z hlediska spotřební daně na pivo už dělení na sever a jih neplatí, ale projevuje se spíše tradice ve výrobě a konzumaci tohoto nápoje. Mnohé státy s nulovou či velmi nízkou spotřební daní z vína se tak v pivním pořadí posouvají na výrazně vzdálenější pozice.

Vzhledem k tomu, že spotřební daň i daň z přidané hodnoty vycházejí z odlišných daňových základů a spotřební daň bývá určena pevnou částkou, zatímco DPH procentní sazbou, nelze jednoduše porovnávat výši celkové daně uvalené na jednotlivé nápoje. Stanovit lze pouze částku pro konkrétní množství daného druhu nápoje za zvolenou prodejní

JAKÁ OPATŘENÍ BY NEJVÍCE POMOHLA SNÍŽIT POČTY OSOB, KTERÉ SE STÁVAJÍ ZÁVISLÉ NA ALKOHOLU?



ADAM SCHMIDT

odborný ředitel Centra Alkos



Snížení počtu osob závislých na alkoholu vyžaduje komplexní přístup, který propojuje prevenci, vzdělávání i systémová opatření. Zásadní je včasná a srozumitelná osvěta. Lidé potřebují rozumět rizikům nadměrného pití a umět rozpoznat varovné signály u sebe i svých blízkých. Velkou roli hraje také cílené vzdělávání na školách a pracovištích, kde často vznikají první rizikové vzorce chování. Stejně důležitá je dostupnost odborné pomoci. Mnoho lidí oddaluje řešení problému ze strachu nebo studu, a proto je klíčové, aby poradny, terapeutická centra i anonymní online konzultace byly snadno dosažitelné a bez zbytečných bariér. Význam mají i systémová opatření, například omezení marketingu alkoholu, důsledná kontrola prodeje mladistvým či podpora komunitních programů zaměřených na zdravé zvládání stresu. Zcela zásadní je však změna společenského postoje. Alkohol bychom neměli vnímat jako běžný nástroj k relaxaci či řešení emocí. Podpora zdravých návyků, otevřená komunikace o psychickém zdraví a destigmatizace léčby představují kroky, které mohou skutečně přispět k výraznému snížení počtu nových případů závislosti.



cenu. Jakmile se jedna z těchto položek změní, změní se i vzájemné poměry spotřební daně a DPH, a srovnání tak bude vypadat jinak. Následující příklady jsou tedy pouze orientační a skutečná výše daní se od nich bude lišit v závislosti na typu, množství i cenové úrovni nápoje.

DAŇ ZA LITR NÁPOJE

Pro naše porovnání jsme zvolili 1 litr piva za prodejní cenu 10 USD, 1 litr vína za 20 USD a 1 litr destilátu za 40 USD, resp. za 20 USD. V tomto modelovém příkladu by největší část z ceny piva odvedl státu konzument na Islandu, kde z 10 USD tvoří daň 4,69 USD. Vysokou daňovou zátěž mají

DANĚ Z VÍNA VE VYBRANÝCH ZEMÍCH

	tiché víno		perlivé víno		celková daň za 1 l tichého vína při prodejní ceně 20 USD (USD)
	spotřební daň (USD/hl vína)	DPH (%)	spotřební daň (USD/hl)	DPH (%)	
Švýcarsko	0	8,1	0	8,1	1,50
Portugalsko	0	13	0	23	2,30
Lucembursko	0	14	0	17	2,46
Německo	0	19	136	19	3,19
Rakousko	0	20	0	20	3,33
Slovensko	0	20	85	20	3,33
Francie	4	20	11	20	3,38
Česko	0	21	105	21	3,47
Španělsko	0	21	0	21	3,47
Itálie	0	22	0	22	3,61
Slovinsko	0	22	0	22	3,61
Řecko	0	24	0	24	3,87
Polsko	45	23	45	23	4,19
Maďarsko	0	27	51	27	4,25
Belgie	81	21	279	21	4,29
Nizozemsko	104	21	104	21	4,51
Lotyšsko	121	21	121	21	4,68
Estonsko	169	22	169	22	5,29
Dánsko	163	25	212	25	5,63
Litva	238	21	238	21	5,85
Švédsko*	303	25	303	25	7,03
Velká Británie ¹⁾	377	20	377	20	7,10
Irsko	462	23	924	23	8,36
Finsko	496	24	496	24	8,83
Norsko	584	25	584	25	9,84
Island ¹⁾	1 080	11	1 080	11	12,78

¹⁾ Údaj je orientační, konkrétní hodnota závisí na obsahu alkoholu.

Zdroj: OECD

i další severské státy jako Finsko a Švédsko, ale také Velká Británie a Irsko. Nejmenší částku představují daně ve Švýcarsku, kde je to pouze 1,06 USD. Nízké zdanění piva se týká i Lucemburska, Německa, Španělska, ale také Slovenska a Česka. Ve všech těchto zemích činí méně než 2 USD.

V případě tichého vína jsou začátek i konec žebříčku stejné jako u piva. Nejmenší daň vybírá Švýcarsko, kde z 20 USD zaplatí konzument na daních pouze 1,5 USD. Největší díl z ceny ukousnou daně na Islandu (12,78 USD) a také v Norsku, Finsku a Irsku. Česko se opět nachází ve skupině zemí, kde jsou daně z vína poměrně nízké.

U destilátů už hraje spotřební daň podstatně významnější roli než u piva a vína, a pořadí zemí na žebříčku se znatelně promíchá. Švýcarsko se propadne zhruba do poloviny, vpředu však zůstanou Lucembursko, Německo, ale také Česko se Slovenskem. Mezi státy s nejvyšší daní se i v tomto případě řadí Island, Norsko, Finsko, Irsko a Velká Británie. Ze severských

DANĚ Z DESTILÁTŮ VE VYBRANÝCH ZEMÍCH

	spotřební daň (USD/hl čistého alkoholu)	DPH	celková daň za 1 l 40% destilátu při prodejní ceně 40 USD (USD)	celková daň za 1 l 40% destilátu při prodejní ceně 20 USD (USD)
Lucembursko	1 132	17	10,34	7,43
Španělsko	1 042	21	11,11	7,64
Itálie	1 036	22	11,36	7,75
Rakousko	1 304	20	11,88	8,55
Německo	1 416	19	12,05	8,86
Slovinsko	1 435	22	12,95	9,35
Slovensko	1 620	20	13,15	9,81
Česko	1 599	21	13,34	9,87
Polsko	1 635	23	14,02	10,28
Lotyšsko	1 874	21	14,44	10,97
Portugalsko	1 742	23	14,45	10,71
Francie	2 029	20	14,78	11,45
Nizozemsko	1 986	21	14,89	11,41
Maďarsko	1 603	27	14,91	10,66
Estonsko	2 147	22	15,80	12,19
Švýcarsko	3 222	8,1	15,89	14,39
Dánsko	2 177	25	16,71	12,71
Litva	2 682	21	17,67	14,20
Řecko	2 663	24	18,39	14,52
Belgie	3 253	21	19,95	16,48
Velká Británie ¹⁾	4 186	20	23,41	–
Irsko	4 627	23	25,99	–
Švédsko	4 967	25	27,87	–
Finsko	5 957	24	31,57	–
Norsko	8 305	25	41,22	–
Island	13 151	11	56,57	–

¹⁾ Údaj je orientační, konkrétní hodnota závisí na obsahu alkoholu.

Zdroj: OECD

zemí přibýlo ještě Švédsko. V Norsku a na Islandu je celková vypočítaná daň dokonce tak vysoká, že překračuje naši modelovou cenu 40 USD, a uvedený výpočet je opravdu jen fiktivní.

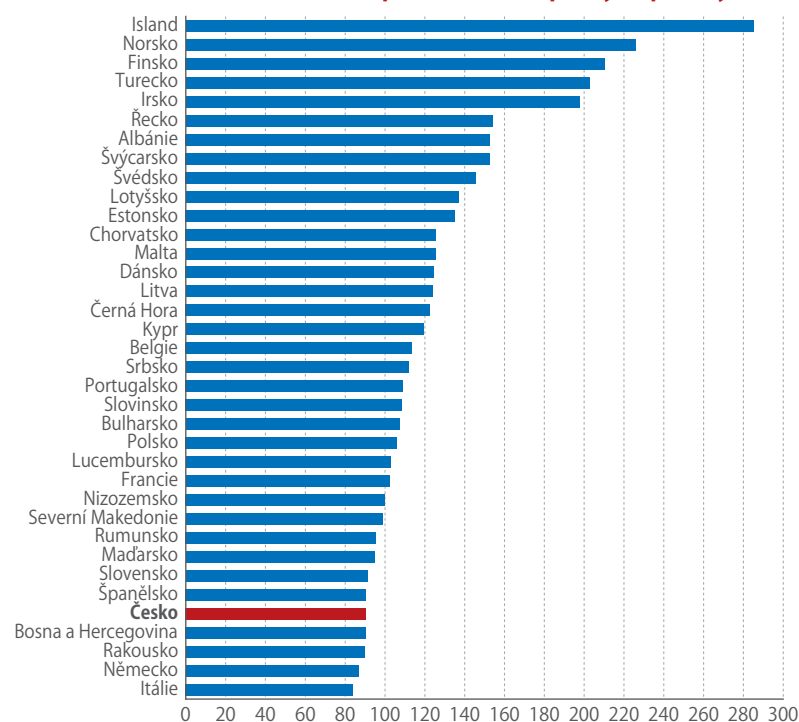
Abychom se dostali blíže k cenové hladině obvyklé v našich končinách, snížili jsme prodejní cenu lihoviny na 20 USD za litr. V takovém případě se pořadí v žebříčku příliš nezmění, ale výrazně se zvýší podíl, jímž budou daně zastoupeny v prodejní ceně. Rozšíří se také počet zemí, u nichž vypočítaná daň překročí prodejní cenu, a do modelového příkladu se proto nevejdou.

KDE SE PIJE NEJLEVNĚJI

Zajímavý pohled na rozdíly mezi evropskými zeměmi z hlediska alkoholu nabízí srovnání spotřebitelských cen zohledňující paritu kupní síly, které na svých webových stránkách publikoval Eurostat. Z 36 sledovaných zemí najdeme nejvyšší ceny na Islandu, kde za alkoholické nápoje zaplatíme 2,85krát více, než je průměr EU. Dvojnásobek evropského průměru překračují ceny alkoholu také v Norsku, ve Finsku a v Turecku.

Na opačném konci žebříčku se nachází Itálie s cenami alkoholu v úrovni 85 % průměru EU. Pod 90 % se spolu s ní dostaly ještě Německo a Rakousko.

POROVNÁNÍ SPOTŘEBITELSKÝCH CEN ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ V ROCE 2024 (index, EU27 = 100, po zohlednění parity kupní síly)



Zdroj: Eurostat

Pivo, víno, lihoviny

Některé alkoholické nápoje lze v Česku vyrábět podomácku. Vyrobené množství však nesmí překročit stanovený limit.



PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

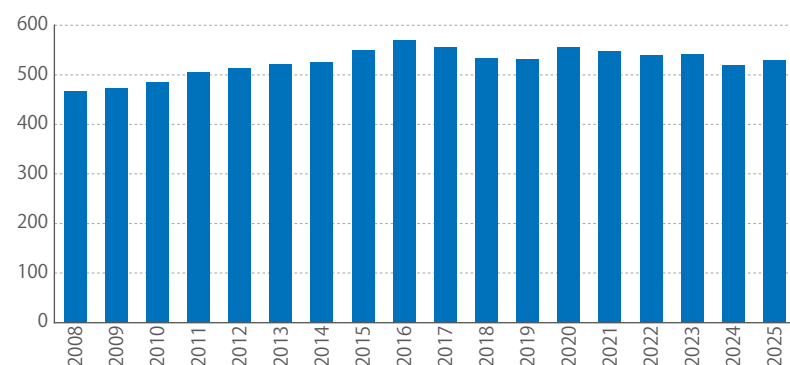


Za alkoholické se na českém trhu označují nápoje obsahující více než 0,5 % objemových etanolu měřených při teplotě 20 °C. Dělení alkoholických nápojů se liší podle účelu, ve většině klasifikací však zpravidla najdeme tři základní skupiny: piva, vína, lihoviny.

Piva vznikají kvašením obilovin, výroba vín je založena na kvašení ovoce, zejména hroznů, a jak už z názvu vyplývá, společným znakem lihovin je líc, který se vyrábí destilací zkvašených cukerných roztoků. Obsah alkoholu v pivech bývá obvykle 4 až 6 %, ve víně 10 až 14 % a v lihovinách nad 15 %. Konzumní destiláty (tuzemský, vodka, whiskey ...) mívají okolo 40 % alkoholu, maximální povolená hranice je 80 %.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce rozlišuje alkoholické nápoje jiné než lihoviny, s obsahem alkoholu nad 0,5 % a méně než 15 %, a lihoviny, které mají 15 % a více alkoholu. Výjimku tvoří některé speciální produkty, jako je např. alkoholizované víno nebo medovina, které mohou mít obsah alkoholu vyšší než 15 %, ale nepovažují se za lihoviny, nebo naopak vaječný likér, jenž je lihovinou přesto, že může obsahovat pouze 14 % alkoholu. Podrobné členění alkoholických nápojů najdeme např. ve vyhlášce č. 248/2018 Sb., o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí.

POČTY PĚSTITELSKÝCH PÁLENIC V ČESKU



Zdroj: Celní správa ČR

DOMÁCÍ VÝROBA I SPOTŘEBA

Většinu alkoholických nápojů mohou vyrábět pouze držitelé patřičného povolení v provozovně schválené Ministerstvem zemědělství, za přesně stanovených podmínek. Podomácku lze v Česku vyrobit maximálně 2 000 litrů piva nebo tichého vína za kalendářní rok. I tuto domácí výrobu je však třeba nahlásit příslušnému správci daně. V pěstitelské pálenici si jeden pěstitel může nechat za sezonu vypálit takové množství lihoviny, které obsahuje maximálně 30 litrů etanolu. Domácí pivo a destiláty vyrobené v pěstitelské pálenici je zakázáno prodávat. Vzhledem k tomu, že za osobní spotřebu se dle zákona považuje maximálně 110 litrů piva ročně, je tedy nutné vše nad toto množství rozdat zdarma příbuzným a přátelům. V případě vína je osobní spotřeba omezena 90 litry za rok, z čehož maximálně 60 litrů mohou být vína šumivá. Doma nespotřebované víno však mohou výrobci prodat.

Lahve s lihovinami s obsahem alkoholu nejméně 15 % musejí být opatřeny kontrolní páskou vydávanou Generálním ředitelstvím cel. Tento tzv. kolek nemusejí mít pouze malá balení lihovin do 0,06 litru a produkty pěstitelského pálení. V září loňského roku bylo v Česku registrováno 413 subjektů oprávněných označovat lihoviny kontrolní páskou.

Pěstitelských pálenic mělo v Česku na konci roku 2025 povolení k provozu 530. Ročně se v nich vyrobí mezi 20 až 40 tisíci hl etanolu, konkrétní množství závisí primárně na aktuální úrodě ovoce.

Pravost kolků na lahvích s lihovinami lze ověřit na webu Celní správy v sekci Registr ZNL. Po zadání kódu z papírové kontrolní pásky se zobrazí údaje o držiteli registrace a o daném produktu. Aplikaci pro ověřování najdete zde: bit.ly/48kczA4



Bez statistiky by medicína nebyla taková, jaká je

O významu statistických šetření a jejich výsledků pro medicínskou praxi a zlepšování zdravotního stavu populace jsme hovořili s předsedkyní České aliance pro kardiovaskulární onemocnění Kristýnou Čillíkovou.

Foto: Tereza Koutecká

Odborníci v Českém statistickém úřadě právě začínají zpracovávat výsledky výběrového šetření o zdraví (EHIS), jehož cílem je získat přehled o zdravotním stavu české populace. Šetření se opakuje pravidelně v šestiletém intervalu a poslední vlna dotazování v domácnostech probíhala loni od července do prosince. Zajímalo nás, jak jsou výsledky těchto šetření využívány v praxi.

Dovedete si představit zdravotnictví bez statistických dat?

Bez dat bychom dnes asi neměli medicínu takovou, jak ji známe. Říkáme tomu *evidence based medicine*, tedy medicína založená na datech. Statistika nám umožňuje získávat údaje o účinnosti a bezpečnosti moderních terapií a srovnávat různé postupy či léčivé přípravky mezi sebou. Bez toho by léčba byla jenom



**PAVEL
ČERNÝ**

oddělení
marketingu a PR

Jak si má laik ověřit, že informace s medicínskou tematikou, které našel na internetu, pocházejí z důvěryhodného zdroje a nejsou zavádějící?

Pro laiky, kteří nemají znalosti a čas na ověřování, doporučuji využívat data patientských organizací, které jsou sdružené v Národní asociaci patientských organizací. Ty čerpají data z odborných zdrojů a často je vysvětlují tak, aby jim rozuměl i běžný člověk. Dělalí to přitom zodpovědně, takže na jejich výstupy se lze spolehnout. Vlastní šetření zaštitěná odbornými partnery provádí i sama národní asociace. Řada zajímavých informací v populární formě se také objevuje na portálu nzip.cz, který provozuje Ústav zdravotnických informací a statistiky.

Obecně by lidé při vyhledávání dat o zdraví na internetu měli být obezřetní, aby se nenechali natchytat na něco, co se jako spolehlivý zdroj jenom tváří.

ČSÚ v současné době realizuje další vlnu šetření o zdraví EHIS. Zaujaly vás nějaké výsledky z předchozího šetření, které probíhalo před šesti lety?

Data z tohoto šetření jsou pro nás velmi důležitá, protože ukazují, jak to v kardiovaskulární oblasti ve skutečnosti vypadá. Podle toho pak můžeme efektivněji cílit naše aktivity a zaměřovat se na oblasti, kde je to nejvíce potřeba.

Z předchozí vlny nás zaujalo zejména zjištění, jak vysoká je prevalence vysokého tlaku a zvýšené hladiny cholesterolu. Alarmující je, že o tom lidé nevědí. Žijí s tímto neduhem a nejsou nijak léčeni, dokud se neobjeví nějaká vážnější komplikace. Přitom včasná prevence dokáže mnoha pozdějším problémům zabránit. My se tedy snažíme zvyšovat povědomí o tom, že vysoký tlak, zvýšený cholesterol nebo obezita představují problém, který není dobré podceňovat. A že včasná návštěva lékaře může výrazně zvýšit kvalitu budoucího života a ušetřit nás spousty bolesti a nepříjemností.

Na jaké výsledky z aktuálního běhu EHIS jste nejvíce zvědaví?

Kromě aktuálních dat o tom, jak narostl či klesl výskyt vysokého tlaku a zvýšeného cholesterolu v populaci, nás určitě bude zajímat, zda došlo k nějakému posunu v oblasti zdravotní gramotnosti. Jestli třeba lidé chodí častěji na preventivní prohlídky a co o nich soudí.

Došlo za poslední roky v Česku v oblasti kardiovaskulárních chorob k nějakým výrazným změnám?

Pro tuto oblast byl už v roce 2013 přijat na vládní úrovni Národní kardiovaskulární plán (NKP), který se ale zaměřoval hlavně na akutní kardiologii. Jeho cíle se v mnohém podařilo splnit a kvalita péče o pacienty postižené infarktem myokardu se výrazně zlepšila. V poslední době se ovšem pozitivní trend poklesu mortality zastavil a křivka úmrtí na kardiovaskulární choroby zase začala stoupat. Už to ale není tím, že by se umíralo vyloženě na infarkty, protože při těchto

empirií. Vycházela by pouze z klinické zkušenosti. Ta je určitě důležitá, ale měla by být opřena o data. Bez statistiky, bez výzkumu a studií bychom ani neměli doporučené postupy pro léčbu, protože ty jsou založené na tvrdých datech.

Jaká data o medicíně využíváte při své práci?

Já často využívám databázi PubMed, kde jsou klinické studie a odkazy na vědecké články. Na tento zdroj se obracím, když potřebujeme ověřit nějaké doporučené léčebné postupy. Zdravotnická data o české populaci poskytuje Ústav zdravotnických informací a statistiky. Z jeho databázi můžeme čerpat informace o tom, jak je na tom zdravotně česká populace, kolik pacientů a s jakou úspěšností prodělalo různé druhy léčby, jaké postupy využívají určitá pracoviště, jaká je průměrná doba hospitalizace a podobně. Naše patientská organizace také využívá data Eurostatu a OECD, ale i ČSÚ, SZÚ a dalších spolehlivých institucí.

»

Při akutních problémech se daří lidi zachraňovat, pacienti však umírají z jiných příčin.



Mgr. Kristýna Čillíková

akutních problémech se daří lidi zachraňovat. Pacienti však umírají z jiných příčin s tím spojených, například na chronické srdeční selhání.

Loni byl přijatý nový kardiovaskulární plán na příštích deset let až do roku 2035. Ten klade větší důraz na prevenci. První dva roky budeme hlavně sbírat data, abychom se měli o co opřít. Podle toho, co data odhalí, se následně budou aplikovat konkrétní strategie a opatření. Nicméně za první významný počín spojený s NKP lze považovat nový systém preventivních prohlídek u praktických lékařů platný od 1. ledna 2026. Bude více individualizovat přístup k pacientům, některá vyšetření budou prováděna častěji než dosud a přibude hodnocení některých biomarkerů, které se dosud rutinně nevyšetřovaly.

Můžete srovnat úroveň kardiovaskulárního zdraví u nás a v zahraničí?

Jsme zemí s vysokým kardiovaskulárním rizikem. V Česku na tato onemocnění umírá 40 procent populace. Je to příčina úmrtí číslo jedna. A jak už jsem zmínila, silně u nás pokulhává zdravotní gramotnost. Z tohoto pohledu na tom určitě nejsme dobře. Myslím, že preventivní opatření by měla zahrnout i změny ve školství, aby se lidé učili zodpovědnosti za vlastní zdraví už od dětského věku. Aby věděli, na čem záleží.

Pokud jde o kvalitu péče a léčby jako takové, tak ta je naopak velmi vysoká. Máme tady dostupné zdravotnictví i kvalitní kardiolog. Zlepšit bychom potřebovali především regionální dostupnost ambulantní kardiologické péče. V tom za patientskou organizaci vidíme problém.

Statistika a výzkumy také ukazují, že v západních zemích se lidé potýkají s nějakou závažnou nemocí až zhruba posledních sedm let na konci života. Naproti tomu u nás je to téměř dvacet let. To jednak zhoršuje kvalitu života a jednak to zatěžuje zdravotní systém velkými náklady.

Co bychom měli změnit, aby se lidé dožívali ve zdraví vyššího věku?

Znovu se vracím k tomu, že zásadní je prevence, která by měla začít už v dětském věku. Aby lidé nebyli obézní, aby se dobře stravovali, aby o své zdraví pečovali a uvědomovali si, že je to důležité. Velký význam má včasná léčba rizikových faktorů. Nevyplatí se třeba podceňovat vysoký krevní tlak a nechat to dojít tak daleko, až vám zničí ledviny a srdce. Pak už je pozdě. Proto bychom měli každé dva roky chodit na preventivní lékařské prohlídky, které jsou dnes plně hrazené ze zdravotního pojištění. Čím dříve se potenciální problémy zachytí, tím větší je šance, že se je podaří vyřešit s minimálními negativními následky.

Co podle vás charakterizuje dobrého lékaře?

Nedávno jsem na setkání patientských organizací slyšela názor, že bychom si měli vybrat, jestli chceme mít lékaře jako špičkového odborníka na medicínu, nebo někoho, kdo bude empatický a bude s námi vlídně promlouvat a všechno nám hezky a trpělivě vysvětlí. Já jsem přesvědčená, že to nemá stát proti sobě, buď, anebo. Lékař by měl být odborník a zároveň by měl myslet i na to, že pacient je jedinečný člověk a je třeba brát ohled na to, jak se cítí, co právě prodělal, co ho čeká nebo jaké má znalosti.

Dobrý lékař by si měl udělat na pacienta čas a podat mu všechny potřebné informace tak, aby jim pacient rozuměl. Něco jiného je, když má před sebou poučeného laika, s nímž se může bavit na odbornější úrovni, nebo člověka, který nemá žádné medicínské znalosti a nerozumí odborným termínům. Když pacient správně nepochopí, co mu lékař říká, je taková komunikace zbytečná ztráta času. Naštěstí se to pomalu zlepšuje a velkou zásluhu na tom mají právě patientské organizace.

Původním vzděláním je všeobecná sestra a středoškolský pedagog. Od roku 2003 pracovala v odborných médiích pro lékaře a zdravotnické profesionály jako redaktorka se specializací na obor kardiologie. V roce 2015 pomáhala založit patientskou organizaci pro kardiologické pacienty, v současné době zde působí na pozici předsedkyně představenstva. Věnuje se rovněž problematice elektronizace zdravotnictví a zavádění umělé inteligence do medicíny.

Nádorů přibýlo, ale léčba se zlepšila

Diagnózu onkologického onemocnění si v roce 2023 vyslechlo více než 65 tisíc Čechů. Zároveň se jednalo o druhou nejčastější příčinu úmrtí a taktéž o druhou nejnákladnější skupinu diagnóz z hlediska výdajů zdravotních pojišťoven.



**ROMANA
LOJKOVÁ**

oddělení statistiky
vzdělávání,
zdravotnictví,
kultury a sociálního
zabezpečení



Díky dlouhodobé statistice (ÚZIS ČR ji vede již od 70. let 20. století) výskytu zhoubných novotvarů, jak se rovněž onkologická neboli nádorová onemocnění nazývají, je možné se zpětně podívat na jejich vývoj od začátku tisíciletí.

V roce 2000 bylo nově diagnostikováno 46 400 onkologických onemocnění, z čehož 51,4 % nově diagnostikovaných nádorů připadalo na muže (v absolutním vyjádření 23 827 případů) a zbylých 48,6 % (22 573) na ženy.

V průběhu bezmála čtvrtstoletí počet nově diagnostikovaných nádorů kontinuálně rostl až do roku 2023. Výjimku představovaly dva covidové roky 2020 a 2021, kdy došlo ke krátkodobému poklesu, který byl ovlivněn omezeným přístupem ke zdravotní péči a odklady návštěv lékařů v období pandemie. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel vzrostl mezi lety 2000 a 2023 počet nově hlášených onkologických onemocnění ze 452 na 600. V roce 2023 byl zaznamenán doposud nejvyšší počet nově hlášených zhoubných novotvarů, a sice 65 242, z toho 34 915 (53,5 %)

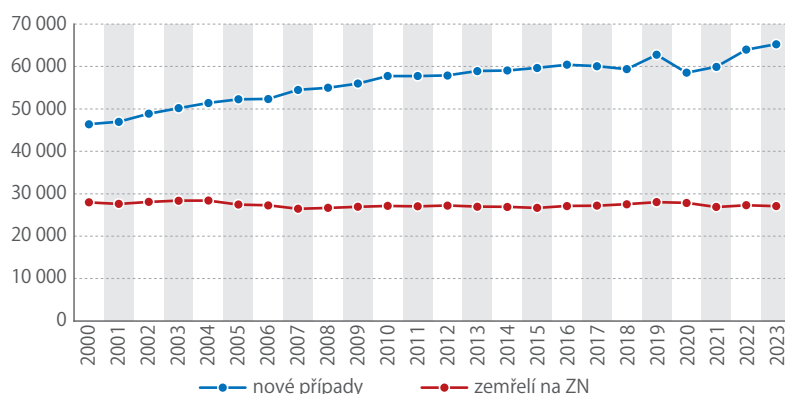
u mužů a 30 327 (46,5 %) u žen. Více nádorů u mužů než u žen se vyskytovalo každý rok během celého sledovaného období.

RIZIKO ONEMOCNĚNÍ STOUPÁ PO ŠEDESÁTCE

Nejvíce nově diagnostikovaných případů zhoubných novotvarů (ZN) v absolutních hodnotách bylo v roce 2023 hlášeno ve věkové skupině 70–74 let, a to pro obě pohlaví. Celkově šlo o 12 395 ZN, což představovalo necelou pětinu z celkového počtu ZN. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel byla nejvyšší incidence (počet nově hlášených ZN) zaznamenána ve věku 75–79 let: jednalo se o 2 243 případů na 100 tisíc obyvatel. Počátkem nového tisíciletí byla nejvyšší incidence v přepočtu na 100 tis. obyvatel ve věkové skupině 85+, v níž dosahovala hodnoty 2 311 nově hlášených ZN na 100 tisíc obyvatel. Obecně lze konstatovat, že po celé sledované období od roku 2000 byl výskyt nově zjištěných ZN do věku 39 let poměrně nízký – mezi 40 až 53 nově diagnostikovanými nádory na 100 tisíc obyvatel v této věkové skupině. Vyšší výskyt nádorových onemocnění zaznamenáváme po 40. roce věku a nejvyšší pak po 60. roce věku. Ve sledovaném období se incidence ZN pro věkovou skupinu 60+ pohybovala v rozmezí od 1 587 případů na 100 tisíc obyvatel (v roce 2020) po 1 795 případů na 100 tis. obyvatel (v roce 2010). Průměrně oscilovala kolem 1 719 případů na 100 tisíc obyvatel.

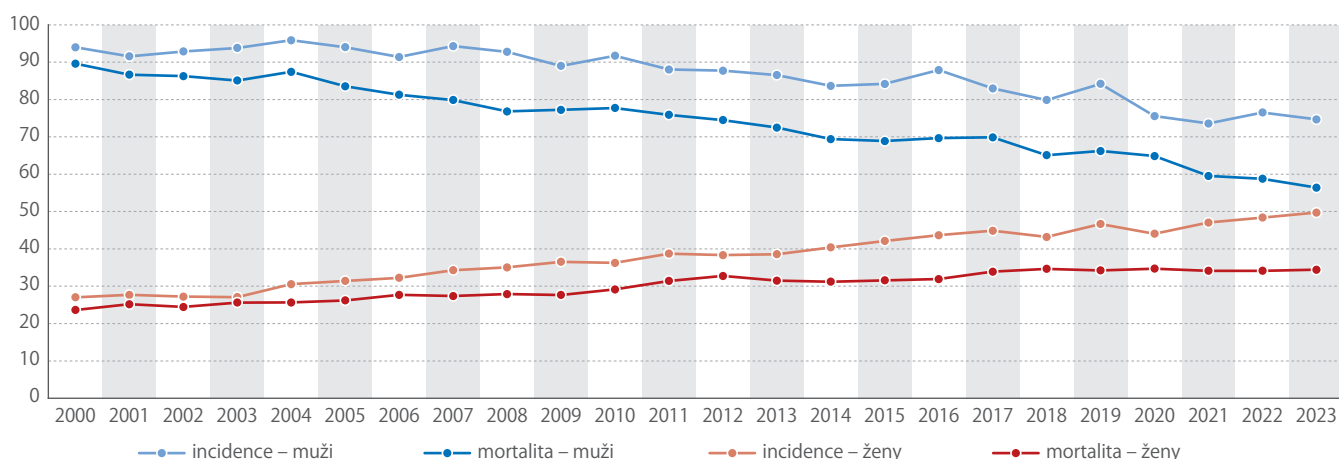
Přestože nově zjištěných nádorů přibýlo o více než 40 %, pozitivní je, že počet zemřelých na zhoubné novotvary se v průběhu let 2000–2023 nijak výrazně neměnil a pohyboval se kolem 27 tisíc ročně. Po celé sledované období vykazovali mírně vyšší úmrtnost muži – přibližně 55 %. V relativním vyjádření dokonce došlo k poklesu úmrtnosti na ZN, a to z maximálních 278 zemřelých na 100 tisíc obyvatel v letech 2003 a 2004 až na 249 zemřelých na ZN na 100 tisíc obyvatel v roce 2023.

POČTY NOVĚ HLÁŠENÝCH ZHOUBNÝCH NOVOTVARŮ A ZEMŘELÝCH NA ZHOUBNÉ NOVOTVARY



Zdroj: ÚZIS

INCIDENCE A MORTALITA NA ZHOUBNÝ NOVOTVAR PRŮDUŠNICE, PRŮDUŠKY A PLÍCE PODLE POHLAVÍ (případy na 100 tis. obyvatel)



Zdroj: ÚZIS

Úmrtnost na ZN je vzhledem k nízké incidenci v mladších věkových skupinách do věku 39 let relativně nízká a zvyšuje se s přibývajícím rokem života. V relativním vyjádření byla nejvyšší mortalita na ZN zaznamenána v nejstarší věkové skupině 85+. V absolutních hodnotách umíralo po celé sledované období nejvíce osob na ZN ve věkových skupinách 65–69, 70–74 a 75–79 let. Celkově se ve věku 60 a více let počty zemřelých na ZN mezi roky 2000 a 2023 pohybovaly v rozmezí zhruba 21,0 až 24,5 tisíce osob ročně. V relativním vyjádření úmrtnost na zhoubné novotvary pro osoby ve skupině 60+ klesla z 1 124 zemřelých na 100 tisíc obyvatel v roce 2000 na 843 zemřelých na 100 tisíc obyvatel v roce 2023. Za poklesem úmrtnosti na onkologická onemocnění zcela nepochybně stojí účinnější léčebné metody, lepší diagnostika a rostoucí důraz kladený na prevenci formou nejrozličnějších screeningových programů. To dokládá i fakt, že zatímco v roce 2000 byla zachycena v I. (tedy nejlépe léčitelném) stadiu pětina zhoubných novotvarů, v roce 2023 to byla již téměř třetina (konkrétně 31,3 %).

VČASNÝ SCREENING PRODLUŽUJE ŽIVOT

K nejznámějším programům patří screening rakoviny prsu, děložního hrdla, rakoviny tlustého střeva a konečníku, od roku 2022 pak také screening rakoviny plic a nově od roku 2024 i screening rakoviny prostaty určený mužům nad 50 let věku.

Zmíněné diagnózy totiž patří k nejčastějším a jejich projevy začínou člověka subjektivně obtěžovat až v pozdějších stadiích, kdy se šance na vyléčení snižuje. Navíc, pokud jde o karcinom tlustého střeva a konečníku, tak i přes zlepšení posledních deseti let patří bohužel Česká republika k zemím s nejvyšším relativním výskytem tohoto onemocnění.

Za období let 2000–2023 se počet nově diagnostikovaných zhoubných novotvarů tlustého střeva a konečníku pohyboval mezi 6,9 a 8,4 tisíce případů ročně. Nejnížší byl z dříve uvedených důvodů v prvním covidovém roce 2020 (65 nově hlášených případů

na 100 tis. obyvatel), nejvyšší pak v roce 2002 (80 případů na 100 tis. obyvatel). Po celé sledované období byla vyšší incidence kolorektálního karcinomu u mužů než u žen. Poměrně vysoká byla po celé sledované období mortalita na tento druh karcinomu, která počátkem nového tisíciletí dosahovala hodnot nad 40 zemřelých na 100 tisíc obyvatel. V roce 2023 historicky poprvé klesla pod úroveň 30 zemřelých na 100 tisíc obyvatel. Zlepšil se také ukazatel 5letého relativního přežití*, který se pro karcinom tlustého střeva a konečníku na počátku nového tisíciletí pohyboval kolem 48 %, v posledních letech se blížil již 65 %. U onemocnění v I. stadiu zachytu dosahoval bezmála 92 %.

Dalším velmi rozšířeným druhem onkologického onemocnění je zhoubný novotvar průdušnice, průdušky a plíce. Absolutní roční incidence se v letech 2000–2023 pohybovala mezi 6 a 7 tisíci nových případů, přičemž nejnižší byla v roce 2001, kdy byl ZN průdušnice, průdušky a plíce diagnostikován u 6 011 osob (v relativním vyjádření necelých 59 případů na 100 tisíc obyvatel), nejvyšší pak v roce 2019, kdy incidence dosáhla 6 952 případů (65 případů na 100 tisíc obyvatel).

Dále je třeba zmínit, že počátkem nového tisíciletí byl tento druh zhoubného novotvaru ve třech čtvrtinách případů zachycen u mužů, v průběhu sledovaného období však relativní incidence u mužů klesala a u žen rostla, takže v roce 2023 připadalo na muže 59 % nově diagnostikovaných ZN průdušnice, průdušky a plíce a na ženy 41 %.

U tohoto druhu nádorového onemocnění je bohužel velmi vysoká úmrtnost. V letech 2000–2005 dosahovala 55 zemřelých na 100 tisíc obyvatel, postupně docházelo ke zlepšování tohoto ukazatele a nejnižší hodnoty byly zaznamenány v roce 2023, kdy připadalo na 100 tisíc obyvatel 45 zemřelých na ZN průdušnice, průdušky a plíce. Míra 5letého relativního přežití na počátku tisíciletí byla pouze 8 %. Během dvacetiletého období se sice zvýšila, ale i tak pět let od stanovení diagnózy přežije pouze zhruba pětina pacientů, což je patrně důsledek toho, že až polovina

31,3 %

zhoubných novotvarů bylo v roce 2023 zachyceno již v I. stadiu.

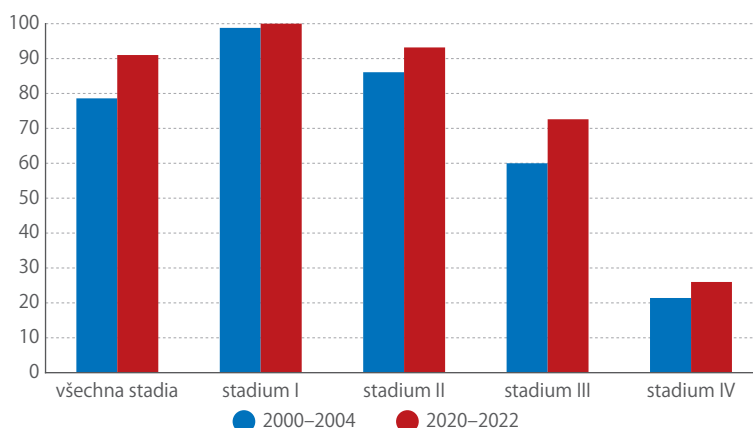
diagnostikovaných ZN průdušnice, průdušky a plíce bývá zachycena v posledním, IV. stadiu nemoci.

MUŽSKÉ A ŽENSKÉ ZÁLEŽITOSTI

Vůbec nejrozšířenějším nádorovým onemocněním u mužů je karcinom prostaty. Tuto diagnózu si v roce 2023 vyslechlo 9 212 mužů, více než trojnásobné množství oproti roku 2000. Důvodem nárůstu je stárnutí populace i přesnější diagnostika. V relativním vyjádření připadalo v roce 2000 na 100 tisíc mužů 58 nově diagnostikovaných ZN prostaty, v roce 2023 to bylo 173 případů. Devět z deseti nově diagnostikovaných nádorů prostaty se týkalo mužů starších 60 let. Úmrtnost na tento druh nádoru však zůstala stejná. Roční počet zemřelých se pohyboval ve sledovaném období zhruba mezi 1 300 a 1 500, což v přepočtu vychází na 25 až 31 zemřelých na 100 tisíc mužů. Vzhledem k narůstající incidenci to však značí, že se jedná o nádor dobře léčitelný. V letech 2000–2004 činila míra 5letého relativního přežití 76 %, u prvního stadia nemoci pak bezmála 94 %. V posledních letech se 5leté relativní přežití dostalo až na hodnotu téměř 99 %. Při zachytu v prvním stadiu je dokonce 100 %.

U žen je nejrozšířenějším druhem rakoviny ZN prsu. Ten byl v roce 2023 diagnostikován 8 156 ženám, což je historicky nejvyšší počet za celé období sledování. Na začátku nového tisíciletí se přitom absolutní incidence pohybovala kolem 5 000 případů. V relativním vyjádření v přepočtu na 100 tisíc žen vzrostl od roku 2000 počet nově diagnostikovaných ZN prsu z 95 na 147 ročně. Za sledované období tedy došlo k nárůstu o více než 60 %. Zhruba 8 z 10 nových případů bylo po celé sledované období zaznamenáváno ve věkové skupině 45+. Ale i na ženy ve věku 40 až 44 let připadalo po celé sledované období kolem 10 % nově diagnostikovaných nádorů prsu. Absolutní počet zemřelých na tento druh ZN

RELATIVNÍ PĚTILETÉ PŘEŽITÍ NA ZHOUBNÝ NOVOTVAR PRSU PODLE STADIA ZÁCHYTU ONEMOCNĚNÍ (%)



Zdroj: ÚZIS

se v průběhu více než dvou desítek let snížil z 2 tisíc ročně na hodnoty mezi 1 600 až 1 700, v relativním vyjádření úmrtnost na ZN prsu poklesla z hodnot kolem 37 zemřelých na 100 tisíc žen na hodnoty kolem 31 zemřelých. I u tohoto druhu zhoubného nádoru došlo k velmi pozitivnímu posunu v léčbě. V letech 2000–2004 se relativní míra pětiletého přežití pohybovala kolem 79 %. O dvacet let později, přežilo pět let od stanovení diagnózy devět z deseti žen. Pakliže byla nemoc zachycena v prvním stadiu, jednalo se dokonce o 100 % žen.

**) Relativní přežití je definováno jako poměr celkového přežití (celková úmrtnost v souboru pacientů s nádorem) a tzv. očekávaného přežití (úmrtnost v obecné populaci, která odpovídá sledované skupině pacientů věkem, pohlavím a rokem diagnózy). Cílem výpočtu relativního přežití je odstranění vlivu mortality spojené s jinými (nenádorovými) onemocněními.*

Pro všechny, kdo to s demografií myslí vážně

Demografie



Odborný
recenzovaný
časopis



Zařazen v citačních
databázích Scopus
a ESCI



Vychází
4x ročně
tištěný i online

csu.gov.cz/demografie



Česká ekonomika nabrala nový dech

Zrychlení růstu české ekonomiky bylo podpořeno především bilancí zahraničního obchodu.



**KAROLÍNA
ZÁBAJKOVÁ**
analytička ČSÚ



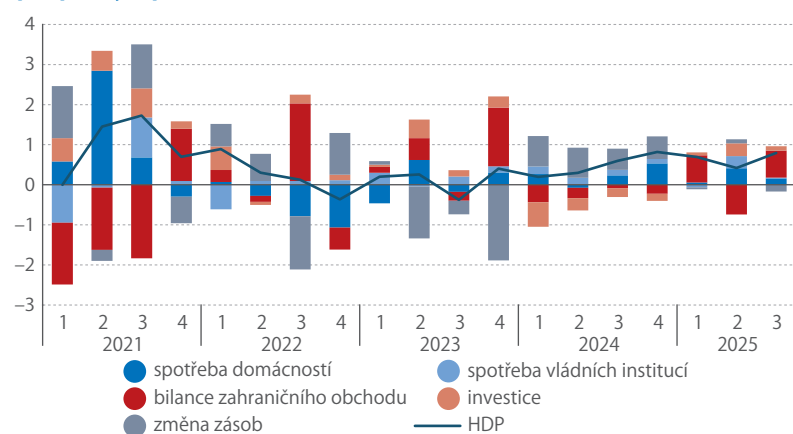
**JIŘÍ
KAMENICKÝ**
analytik ČSÚ

Po zvolnění růstu, ke kterému došlo ve druhé čtvrtině roku 2025, nabrala česká ekonomika ve 3. čtvrtletí nový dech a mezičtvrtletní přírůstek hrubého domácího produktu (HDP) zrychlil na 0,8 %. Díky tomu byl výraznější také meziroční přírůstek HDP (2,8 %). Česko se dokonce ve 3. kvartálu dostalo mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky EU.

Posílení mezičtvrtletního hospodářského růstu bylo podpořeno zejména zlepšením bilance zahraničního obchodu. Mírně rostla také spotřeba domácností a investice. Naproti tomu změna zásob měla na ekonomický růst negativní efekt. K meziročnímu růstu HDP ve 3. čtvrtletí přispívaly všechny jeho výdajové složky. Nejvíce se na pozitivní meziroční dynamice podílela spotřeba domácností. Nižší příspěvek zaznamenaly spotřeba vládních institucí, změna zásob, bilance zahraničního obchodu a investiční aktivita.

Mírně posilovala také ekonomika Evropské unie. Ve 3. čtvrtletí vzrostl HDP v EU mezičtvrtletně o 0,4 %, hlavně pod vlivem vyšších investic. Mírně v EU rostla také spotřeba. Zhoršovala se ale bilance zahraničního obchodu. Celkově mírnou dynamiku HDP v EU ovlivnila zejména stagnace Německa a minimální růst Itálie (0,1 %). Většina ekonomik EU ve 3. čtvrtletí totiž rostla a ve třinácti zemích mezičtvrtletní přírůstek HDP dokonce překročil 0,5 %. Nejvíce posílily Dánsko (2,2 %) a Lucembursko a Švédsko (shodně o 1,1 %). O 0,9 % vzrostly Kypr a Polsko a hned za nimi se umístily s 0,8 % Česko, Portugalsko a Slovinsko. Mezičtvrtletně klesaly jen ekonomiky Finska (–0,3 %), Irsko (–0,3 %) a Rumunsko (–0,2 %). Meziročně se HDP v EU zvýšil o 1,6 % a Česko se z pohledu růstu nacházelo v horní čtvrtině žebříčku.

PŘÍSPĚVKY VÝDAJOVÝCH SLOŽEK K MEZIČTVRTLETNÍMU RŮSTU HDP¹⁾
(příspěvky v p. b., růst HDP v %)



¹⁾ po vyloučení dovozu pro konečné užití

Zdroj: ČSÚ



RŮST VE VĚTŠINĚ ODVĚTVÍ

Také vývoj nabídkové strany ekonomiky ukazuje na posilování výkonu tuzemského hospodářství. Celková hrubá přidaná hodnota (HPH) se ve 3. čtvrtletí 2025 mezikvartálně zvýšila o 0,9 %, rostla šestý kvartál v řadě a aktuální tempo bylo nejvyšší za poslední čtyři roky. K růstu v průběhu roku přispívaly zejména stavebnictví, uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství a rovněž informační a komunikační činnosti. Oživení mělo v zásadě plošný charakter, v samotném 3. čtvrtletí se z hlavních odvětví snižoval výkon pouze v nezpracovatelských průmyslových oborech (zahrnujících zejména těžbu a dobývání či energetiku). Celkový výkon odvětví ekonomiky se tak nacházel o 4,9 % nad vrcholem z období poslední konjunktury (4. čtvrtletí 2019), téměř výhradně ovšem zásluhou služeb (zejména ICT, finančníctví a vyspělých služeb pro podniky).

SILNÉ STAVEBNICTVÍ

Premiantem české ekonomiky je v současnosti stavebnictví. Zřetelné náznaky pozitivního obrátu ve stavebnictví byly patrné už ve druhé polovině roku 2024. To pokračovalo i ve 3. čtvrtletí 2025, kdy mezičtvrtletní růst stavební produkce činil již 2,6 %. Výrazné oživení bylo podporováno všemi segmenty odvětví,

aktuálně nejvíce inženýrským stavitelstvím, které profituje z rostoucích veřejných investic do dopravní infrastruktury. Patrně dochází také k částečnému zotavování soukromých investic. Popsaný vývoj koresponduje s mírným mezičtvrtletním růstem investiční aktivity (0,6%), která se zvyšovala výhradně pod vlivem výdajů na obydlí a ostatní budovy a stavby.

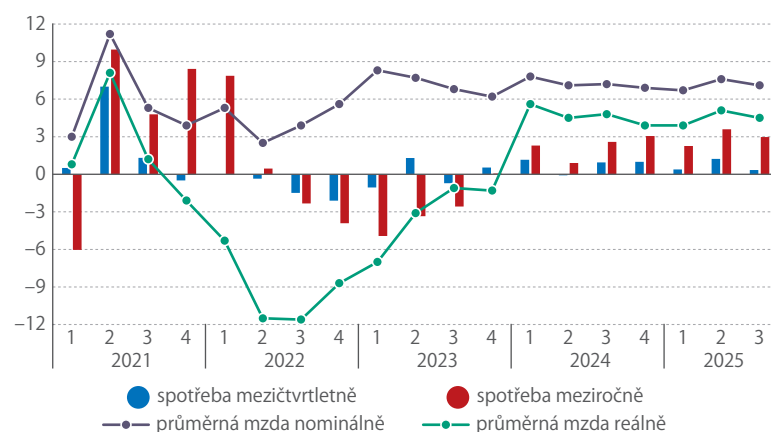
Významná část předstihových ukazatelů naznačuje, že rozvoj stavební produkce by mohl v nejbližším období pokračovat. Vzrostla hodnota nově uzavřených stavebních zakázek a nezvolňuje dynamický růst u celkové zásoby prací. Po pěti čtvrtletích poklesu byla ve 3. kvartálu meziročně vyšší orientační hodnota povolených staveb. Pesimismus podnikatelů ve stavebnictví se od podzimu 2024 zmírňoval a v červnu 2025 se saldo důvěry firem po více než třech letech vrátilo do kladného pásma.

DOMÁCNOSTI UTRÁCEJÍ OPATRNĚ

Stabilizace hladiny spotřebitelských cen pomohla opět nastartovat růst reálných mezd zaměstnanců, což se odrazilo v příznivější finanční situaci domácností a následně stimulovalo jejich spotřebu. V průběhu roku 2025 ale výrazný reálný růst mezd (3,9%, 5,1% a 4,5% meziročně v 1. až 3. čtvrtletí) převyšoval meziroční dynamiku spotřeby domácností (2,3%, 3,6% a 3,0%). Reálně se mzdy meziročně zvýšily ve všech hlavních odvětvích. Celkově se kupní síla hrubých mezd ve 3. kvartálu nacházela na úrovni 2. čtvrtletí 2019, v případě čistých výdělků již tuto úroveň patrně mírně překročila (i díky vlivu zrušení superhrubé mzdy).

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda ve 3. čtvrtletí 2025 dosáhla 48 295 korun, meziročně vzrostla o 7,1% a mezičtvrtletně o 1,7%. Nadprůměrný nominální mzdový růst se koncentroval zejména v tržním segmentu služeb. Ve většině dalších odvětví služeb se mzdový růst příliš neodlišoval od celé ekonomiky. Z tradičních odvětví hmotné výroby pokračuje druhým rokem svižný mzdový

VÝVOJ SPOTŘEBY DOMÁCNOSTÍ (reálně v %) A PRŮMĚRNÝCH MEZD (meziročně v %)



Zdroj: ČSÚ

růst ve stavebnictví. V průmyslu rostly v roce 2025 mzdy (na rozdíl od předchozích tří let) podprůměrně.

Spotřeba domácností po silném 2. kvartálu (mezičtvrtletní navýšení o 1,2%) ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostla jen o 0,3%. Mezičtvrtletně vyšší byla především střednědobá spotřeba a spotřeba služeb. Naopak k nejvýraznějšímu poklesu od začátku roku 2023 došlo u krátkodobé spotřeby a nižší byla také dlouhodobá spotřeba.

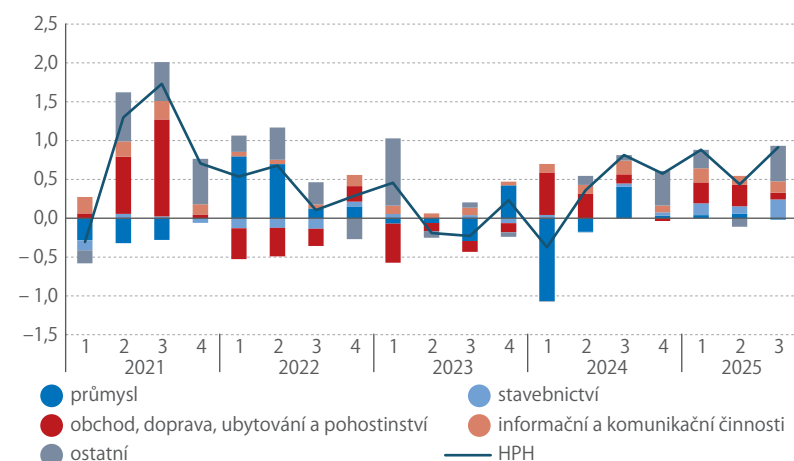
Popsaný vývoj spotřeby odpovídá rovněž dynamice tržeb v maloobchodu. Mezičtvrtletní růst tržeb dosáhl od začátku roku 0,7% a 1,4% a ve 3. čtvrtletí se přírůstky zastavily (–0,1%). Solidní nárůsty si od začátku roku držel prodej pohonných hmot. U potravin ale ve 3. čtvrtletí došlo k nejvýraznějšímu poklesu tržeb od 2. kvartálu 2023 a stagnoval i prodej nepotravinářského zboží. Svou roli pravděpodobně sehrály i ceny, které u potravin nadprůměrně rostly (za 1. až 3. čtvrtletí meziročně o 4,8%), což opět zasahovalo citlivý segment nízkopříjmových spotřebitelů.

BILANCE SE ZLEPŠILA HLAVNĚ DÍKY SLUŽBÁM

Výrazně pozitivní působení bilance zahraničního obchodu na mezičtvrtletní růst HDP bylo zapříčiněno zrychlením reálného růstu exportu zboží a služeb na 0,9% za současné stagnace dovozu. Příznivý vývoj vývozu ovlivnily především výsledky služeb (mezičtvrtletní nárůst o 3,8%), export zboží spíše stagnoval. Celková bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami ve 3. čtvrtletí dosáhla nominálního přebytku 128,2 mld. Kč. V celé časové řadě šlo o nejvyšší zaznamenaný přebytek za toto období roku. Mezičtvrtletně se bilance zlepšila o 12,7 mld. Kč a z většiny k tomu přispěl obchod se službami. Podobně měly služby větší vliv na meziroční zlepšení kladného salda o 10,0 mld. Kč.

Slabý růst exportu zboží odpovídá situaci v domácím průmyslu. Oživení průmyslové produkce ze začátku roku se neudrželo, a průmysl ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně klesl o 0,6%. Ve 3. čtvrtletí 2025 tak z dílčích oborů významněji prorůstově působily pouze chemický, kovodělný a strojírenský průmysl.

PŘÍSPĚVKY VYBRANÝCH ODVĚTVÍ K MEZIČTVRTLETNÍMU RŮSTU HPH (příspěvky v p. b., růst HPH v %)



Zdroj: ČSÚ



Vítejte na palubě

Jaká je nečastější cílová destinace z daného letiště? Na tuto otázku odpoví interaktivní nástroj z dílny Eurostatu.

Uživatelé mají možnost vybrat si konkrétní letiště buď z interaktivní mapy, nebo ze seznamu. Po výběru letiště se zobrazí klíčové statistiky, včetně seznamu pěti nejčastějších leteckých tras z tohoto letiště. Aplikace dále uvádí počty letů a počty přepravených cestujících na těchto trasách. Součástí prezentovaných dat je i indikátor znázorněný šipkou, který ukazuje meziroční změnu u sledovaných ukazatelů. Mezi cílovými letišti jsou zahrnuta také letiště mimo EU i mimo Evropu.

A kam se nejčastěji létá z Česka? Bohužel, na tuto otázku aplikace neodpoví, neboť pro žádná z českých letišť nejsou data k dispozici. A to nejen za nejnovější rok 2024, ale ani v historii časových řad.

bit.ly/48UOtui



Objevte USA jinak

Seznamte se s obyvateli Spojených států prostřednictvím datových profilů jednotlivých komunit.

Přes 2,5 milionu tabulek primárních dat, map, profilů a dalších informací je naplněno údaji ze sčítání lidu a doplněno dalšími desítkami témat z více než 130 průzkumů a programů. Pokrývají více než 100 000 různých geografických oblastí: státy, okresy, místa, kmenová území, poštovní směrovací čísla i okrsky pro volby do Kongresu. U každé územní jednotky jsou k dispozici údaje např. o vzdělání, zaměstnanosti, zdraví a bydlení. Uživatelé si mohou vytvořit své vlastní mapy a v případě zájmu mohou požádat i o přístup k mikrodátům.

bit.ly/4oQILVb



Podcast: mladí lidé na dnešním trhu práce

V další epizodě podcastu Eurostatu „Stats in a Wrap“ byly představeny statistiky, které pomáhají pochopit, jak se měří účast mladých lidí na trhu práce, co data říkají a jakým výzvám čelí statistici při práci s těmito daty.

K moderátorovi Jonathanovi Elliotovi se připojil Riccardo Gatto z Eurostatu, specialista na metodiku průzkumu pracovní síly, a Francis van der Mooren, výzkumník ze Statistics Netherlands, který se zaměřuje na mladé lidi a jejich přechod ze vzdělávání na trh práce. Společně diskutovali o tom, jak je přechod ze vzdělávání do zaměstnání klíčovou, ale často nepochopenou fází v životě mladých lidí. Kromě tlaku a očekávání spojených s hledáním ideálního zaměstnání čelí mladí lidé výzvám, které přesahují jejich vlastní možnosti. Dnešní trh práce se mění rychleji než vzdělávací systém a společnost a vyžaduje nové vztahové, technické a digitální dovednosti v čím dál nejistějším prostředí.

Máte zájem o konkrétní téma, na které by se měl podcast zaměřit? Kontaktujte uživatelskou podporu Eurostatu.

bit.ly/4qdFqfa

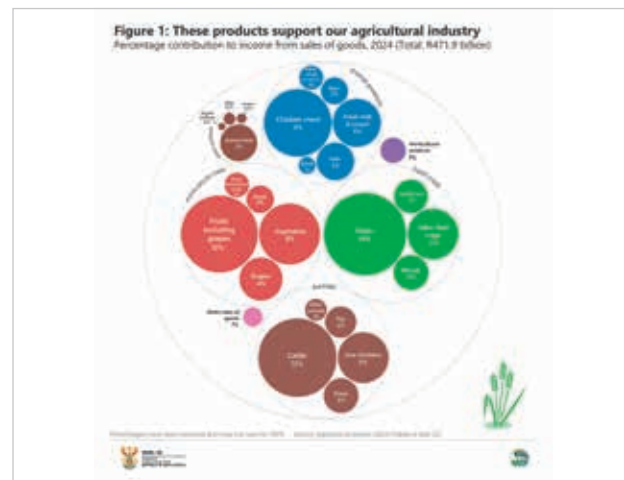


Jihoafrickému zemědělství dominovaly citrusy

V listopadu oznámila Asociace pěstitelů citrusů jižní Afriky rekordní sezonu citrusů.

Skvělých výsledků za sezonu 2025 bylo dosaženo souhrou příznivého počasí, silné mezinárodní poptávky a zlepšené efektivity jihoafrických přístavů.

Důležitost rostlinné výroby pro jihoafrickou ekonomiku vyplývá i z nedávno zveřejněných údajů statistického úřadu Jižní Afriky o komerčním zemědělství za rok 2024. Zahradnické plodiny představovaly největší podíl



na příjmech z prodeje zemědělských produktů, a to 27 % z celkového objemu. Druhým nejvýznamnějším přispěvatelem byla kategorie polních

plodin (24 %). Následovala zvířata (23 %) a živočišné produkty (20 %).

bit.ly/4iX7HnL

Domácnost bez internetu? V Irsku jen výjimečně

Z irských domácností je bez přístupu k internetu pouze 5 %.

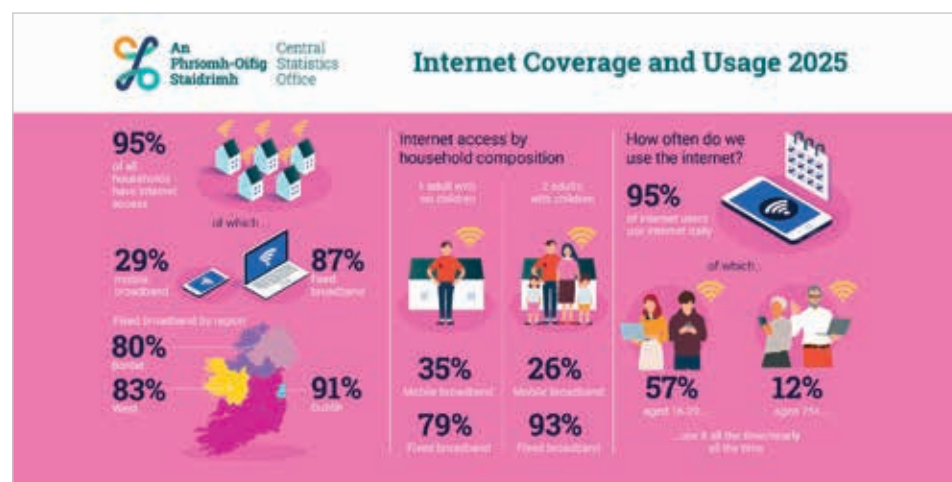
Mezi 95 %, které v roce 2025 internet využívaly, mělo 87 % pevné připojení k internetu a 29 % využívalo připojení

mobilní. Je tedy zřejmé, že kombinace obojího v jedné domácnosti nebyla nikterak výjimečná.

Ti, kteří internet doma mají, jej zpravidla používají denně (95 %). Na základě věku se však projevují rozdíly v tom,

jak dlouhou dobu respondenti připojení během dne využívají. Prakticky stále online je 57 % respondentů ve věku 16–29 let, zatímco mezi 75letými a staršími je to pouze 12 %.

bit.ly/4s2mZvG



Trhu práce dominuje Praha

Zaměstnanost v jednotlivých krajích ovlivňuje řada faktorů, od věkového složení obyvatelstva, přes zastoupení velkých měst až po možnost skloubit práci s péčí o rodinu.



**JANA
PODHORSKÁ**
krajská správa ČSÚ
v hl. m. Praze

V celém Česku žilo v roce 2024 podle údajů Výběrového šetření pracovních sil přibližně 10,5 milionu obyvatel, z čehož 51 % osob bylo v postavení pracovní síly. To znamená, že byli buď zaměstnaní, nebo nezaměstnaní. Třetina obyvatelstva byla ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let, tzn. byli to například nepracující důchodci, osoby na rodičovské dovolené či studenti. Děti do 15 let bylo 16 %. Osoby v postavení „pracovní síla“ zaujímaly nejvyšší podíl v populaci Prahy (56,3 %). Vysoké zastoupení měly v krajích Karlovarském (53,5 %) a Plzeňském (52,0 %). Ostatní kraje se pohybovaly buď těsně nad hranicí 50 %, nebo pod ní. Rozdíly mezi kraji v tomto ukazateli mají více důvodů: souvisejí s věkovou strukturou, využíváním částečných pracovních úvazků či prací ve vyšším věku. Situaci ovlivňuje také struktura místní ekonomiky – práce v některých službách není tak náročná jako práce v průmyslu, někdy je i flexibilnější a umožňuje zapojení skupin obyvatel, které mají nějaká omezení. Na schopnost zapojit se do trhu práce má vliv i velikost pracovního trhu – na větším trhu najdeme zpravidla více různorodých nabídek práce.

ZA PRACÍ SE STĚHUJÍ ZEJMÉNA MLADŠÍ ROČNÍKY

Absolutně nejvíce osob zařazených mezi pracovní sílu je v Praze (celkem 730,1 tisíce osob patří mezi zaměstnané nebo nezaměstnané). Vysoké počty najdeme i v krajích Středočeském (705,8 tis.), Jihomoravském (597,5 tis.) a Moravskoslezském (571,3 tis.). Populačně malé kraje mají ekonomicky aktivních osob přirozeně méně. V Karlovarském kraji mezi

pracovní sílu spadá 150,4 tisíce osob, v Libereckém 210,8 tisíce.

V porovnání se situací před deseti lety (rok 2014) se objem pracovní síly v některých krajích podstatně změnil. Výrazně se zvýšil počet ekonomicky aktivních v Praze (o 9,9 %) a v krajích Středočeském (o 5,7 %) a Plzeňském (o 3,2 %). K poklesu počtu ekonomicky aktivních došlo ve více krajích. Nejsilnější úbytky znamenaly kraje Moravskoslezský (o 4,9 %), Ústecký (o 4,4 %) a Pardubický (o 4,0 %). O něco méně ekonomicky aktivních obyvatel zmizelo z krajů Zlínského (3,7 %) a Karlovarského (3,0 %).

Změna objemu pracovní síly závisí na více faktorech. Stále významnější roli hraje především ubývání populace v produktivním věku a nárůst zastoupení seniorů, kteří se po odchodu do důchodu přesouvají do skupiny ekonomicky neaktivních. Vliv má také migrace. Kraje, které migrací ztrácejí obyvatelstvo (Moravskoslezský, Olomoucký, Ústecký, Karlovarský), čelí také odlivu pracovní síly. Spolu s tím se prohlubuje stárnutí tamní populace, neboť pryč z krajů se stěhují většinou mladší ročníky.

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI VZROSTLA VŠUDE

Většinu pracovní síly představují zaměstnané osoby. Z celkem 5 331 tisíc osob v postavení pracovní síly v Česku bylo 5 192 tisíc zaměstnaných (97,4 %) a téměř 139 tisíc nezaměstnaných (2,6 %). V jednotlivých krajích se počet zaměstnaných pohyboval od 717,4 tisíc v Praze po 144,3 tisíc v Karlovarském kraji.

Míra zaměstnanosti, která vyjadřuje, kolik zaměstnaných osob připadá na celou populaci ve věku 15–64 let, se mezi kraji liší. V celém Česku v roce 2024 dosáhla míra zaměstnanosti 78,2 %, přičemž nejvyšší byla v Praze (82,7 %). Vysokou míru zaměstnanosti měly také kraje Karlovarský (79,9 %), Plzeňský (79,6 %), Jihočeský a Kraj Vysočina (oba 79,3 %). Mezi regiony s nejnižší mírou zaměstnanosti se řadily kraje Ústecký (73,9 %), Liberecký (74,7 %) a Moravskoslezský (75,4 %). Ty měly také vyšší míry nezaměstnanosti.

Za 10 let oproti roku 2014 vzrostla míra zaměstnanosti ve všech krajích. Průměrně za celé Česko se zvýšila o 7,9 p. b. Tuto průměrnou hodnotu překročily nárůsty míry zaměstnanosti v moravských krajích, kde došlo ke zvýšení v rozmezí 9,3 až 10,6 p. b. Výjimku tvořil Jihomoravský kraj s nárůstem 7,2 p. b. Také Kraj Vysočina a Karlovarský kraj zaznamenaly poměrně vysoká čísla (9,7 a 10,8 p. b.). V ostatních krajích se zaměstnanost zvýšila o 5,7 až 9,0 p. b.

PRACOVNÍ SÍLA V KRAJÍCH ČESKA V ROCE 2024 (tis. osob)



Zdroj: ČSÚ

ROZDÍLY V ZAMĚSTNANOSTI HLAVNĚ NA OKRAJÍCH VĚKOVÉHO SPEKTRA

Zaměstnanost je významně závislá na věku. Každý věk s sebou nese specifické nároky, a to se odráží i v zapojení na trhu práce. Rozdíly mezi kraji jsou dány zejména rozdílnou mírou zapojení mladých lidí do vzdělávání a odchody starších lidí do důchodu.

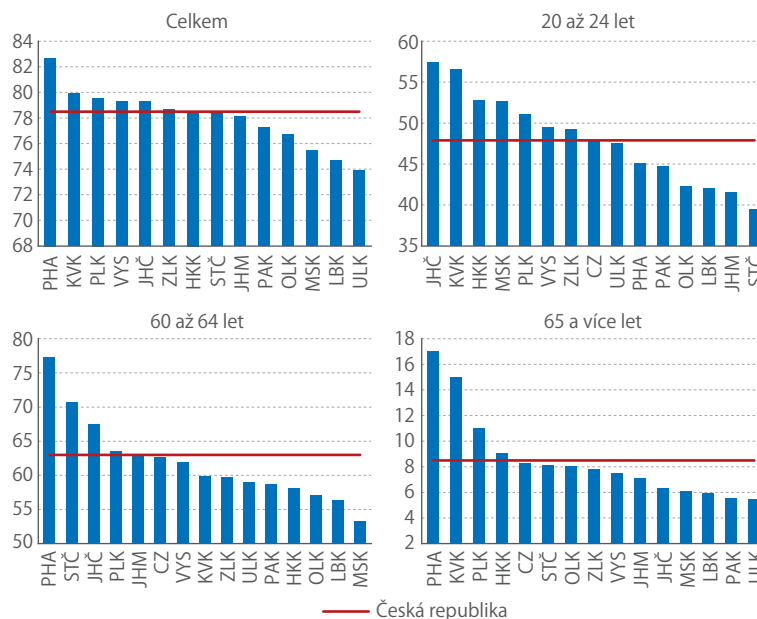
Nejvyšší zaměstnanost v Česku byla v roce 2024 ve věkové kategorii 45–49 let. Z osob v tomto věku bylo zaměstnaných 94 %. Hodnotu 90 % překonaly ještě věkové kategorie 50–54 let (93 %) a 40–44 let (91,5 %). V těchto věkových kategoriích nejsou rozdíly v zaměstnanosti mezi kraji příliš velké. Ve věku 40–44 let se kraje s nejvyšší a nejnižší mírou zaměstnanosti liší o 6,8 p. b., ve věku 45–49 o 6,5 p. b. a ve věku 50–54 let o 5,7 p. b. Zaměstnanost ve věku 45–49 let se v krajích pohybovala od 98,4 % v Kraji Vysočina po 91,9 % v Moravskoslezském kraji. V uvedených věkových kategoriích se nachází také většina obyvatelstva.

Naproti tomu velké rozdíly najdeme v zaměstnanosti nejmladších a nejstarších obyvatel. V míře zaměstnanosti osob ve věku 60–64 let je mezi kraji s nejvyšší a nejnižší hodnotou rozdíl 24 p. b. Starší lidé zůstávají déle pracovně aktivní zejména v krajích s většími městy, kde nacházejí více možností k pracovnímu uplatnění, např. v maloobchodě nebo jako seniorní experti. Tam, kde takové příležitosti nejsou, je více rozšířen časnější odchod do důchodu a zařazení mezi nepracující důchodce.

V Praze měly osoby ve věku 60–64 let míru zaměstnanosti 77,3 %, zatímco v Moravskoslezském kraji pouze 53,3 %. Ve věku 65 a více let je patrný náhlý pokles míry zaměstnanosti ve všech krajích. Nejvyšší hodnoty 17 % dosáhla Praha, na opačném konci žebříčku stály s hodnotou 5,5 % kraje Ústecký a Pardubický.

Další významné regionální rozdíly nacházíme u zaměstnanosti osob ve věku 20–24 let. Zde míru zaměstnanosti ovlivňuje například participace na vysokoškolském vzdělávání nebo nedostatečná nabídka pracovních příležitostí pro mladé, která působí

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI V ROCE 2024 PODLE VĚKU (%)



Zdroj: ČSÚ

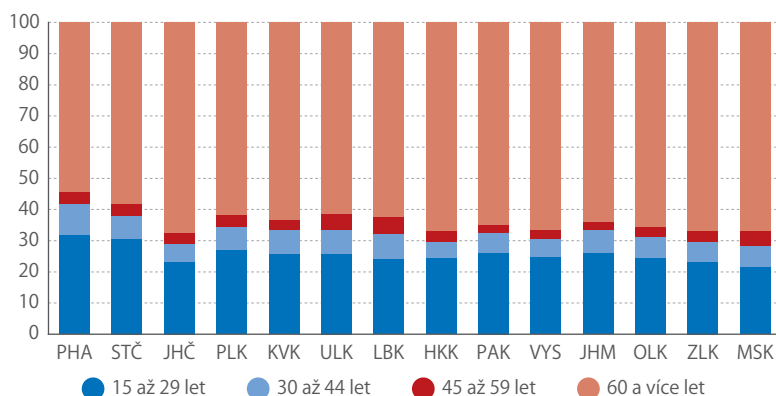
ve směru snižování zaměstnanosti. Naopak možnost sladit práci se studiem zaměstnanost mladých podporuje. Nejnižší zaměstnanost mladých ve věku 20–24 let má Středočeský kraj (39,5 %), podobně je tomu v krajích Jihomoravském (41,6 %) a Libereckém (42,0 %). Také v Praze je zaměstnanost této věkové skupiny (45,0 %) nižší, než český průměr (46,9 %). Nejvyšší zaměstnanost mladých vykazují kraje Jihočeský (57,4 %), Karlovarský (56,6 %), Královéhradecký a Moravskoslezský (oba 52,7 %).

NEZAMĚSTNANÍ MAJÍ PŘEVÁŽNĚ NIŽŠÍ STUPEŇ VZDĚLÁNÍ

Výběrové šetření pracovních sil přináší informace také o nezaměstnaných osobách. Podle jeho metodiky je míra nezaměstnanosti v Česku na úrovni 2,6 %. Od roku 2014, kdy vlivem doznívající krize z roku 2009 dosahovala 6,1 %, se nezaměstnanost snížila. K přechodnému nárůstu došlo v covidových letech 2020 a 2021. V jednotlivých krajích se v roce 2024 pohybovala od 1,3 % ve Středočeském po 4,1 % v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

Mezi nezaměstnanými v Česku je více než třetina osob se středním vzděláním bez maturity (34,9 %). Střední vzdělání s maturitou má 26,8 % nezaměstnaných. V Praze mají nezaměstnaní ve většině případů vysokoškolské vzdělání (38 %). Nejvyšší zastoupení nezaměstnaných se základním vzděláním je v krajích Karlovarském, Ústeckém, Středočeském a Libereckém (od 45,9 % po 34,9 %). Ve většině ostatních krajů převládají uchazeči se středním vzděláním bez maturity. Výjimkou jsou kraje Jihomoravský a Pardubický, kde mezi nezaměstnanými zaujímají největší podíl osoby se středním vzděláním s maturitou, i když podíl nezaměstnaných se středoškolským vzděláním bez maturity je zde podobný.

EKONOMICKY NEAKTIVNÍ VE VĚKU 15 A VÍCE LET V ROCE 2024 PODLE VĚKU (%)



Zdroj: ČSÚ

Podle odpovědí na otázky ve výběrovém šetření si nezaměstnaní hledali práci nejčastěji pomocí úřadů práce a prostřednictvím známých. Pouze v Praze převládalo sledování inzerátů.

EKONOMICKY NEAKTIVNÍCH VE VĚKU 15 A VÍCE LET JE 39 %

Ekonomicky neaktivních osob ve věku 15 a více let, tedy těch, kteří nejsou zaměstnaní ani nezaměstnaní, bylo v roce 2024 v Česku 3,5 milionu. Podle krajů bylo nejvíce ekonomicky neaktivních ve Středočeském kraji (437,2 tis.), který má také nejvíce obyvatel. Druhý největší počet ekonomicky neaktivních (416,1 tis.) vykázal Moravskoslezský kraj, ačkoliv je čtvrtý nejlidnatější. Následoval Jihomoravský kraj (390,9 tis.) a Praha (350,8 tis.).

V Česku bylo z populace 15letých a starších 39,4 % neaktivních. Z regionálního pohledu bylo nejvyšší zastoupení ekonomicky neaktivních osob v moravských krajích a v severním pásu od Ústeckého, po Pardubický a kraj Vysočinu (všechny přes 40 %). Nejnižší zastoupení neaktivních v 15leté a starší populaci měla Praha (32,5 %). Mezi neaktivními mohou být i ti, kteří by mohli nebo chtěli pracovat. Jde zejména o matky na rodičovské dovolené, důchodce a studenty. Při nabídce vhodných pracovních míst, u žen typicky flexibilních zkrácených úvazků, by se někteří z nich mohli přesunout do kategorie zaměstnaných.

Mezi neaktivními ve věku 15 a více let je v krajích většina osob 60letých a starších. Podíl osob v tomto věku na počtu ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let vychází nejnížší v Praze (54,4 %) a nejvyšší v Jihočeském kraji (67,5 %). Další velkou skupinu neaktivních osob tvoří lidé ve věku 15–29 let. Nejvíce jich je zastoupeno v Praze (31,9 %) a nejméně v krajích Moravskoslezském (21,7 %), Jihočeském (23,1 %) a Zlínském (23,2 %).

V porovnání s rokem 2014 se počty ekonomicky neaktivních 15letých a starších v krajích snížily. Nejvíce v Praze (o 13,4 %) a v krajích Karlovarském (12,4 %) a Olomouckém (7,5 %). Dvě výjimky představují kraje Středočeský a Pardubický, kde došlo ke zvýšení počtu ekonomicky neaktivních osob.

Pozn.: Údaje vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), které požadované informace získává dotazováním vzorku populace. Výsledky jsou pak přepočteny na celou populaci.

Míra nezaměstnanosti podle metodiky VŠPS není shodná s registrovanou mírou nezaměstnanosti, kterou publikuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Za nezaměstnané jsou ve VŠPS považovány osoby ve věku 15 a více let, které byly bez práce, aktivně ji hledaly a byly připraveny k nástupu do zaměstnání nejpozději do 14 dnů. Za nezaměstnané jsou považováni i ti, kteří již práci našli, ale nastoupí do ní až během následujících tří měsíců.

Vzhledem k tomu, že šetření probíhá v domácnostech, není v datech dostatečně podchycena cizinecká populace.

ČLÁNEK DO TÉTO RUBRIKY PŘIPRAVILA KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V HL. M. PRAZE.

Tato správa zajišťuje:

- terénní šetření v domácnostech na území o rozloze 496 km²,
- zpracování údajů z oblasti demografie, energetiky, technického rozvoje a inovací, z oboru statistiky práce a ICT,
- poskytování informačních služeb a vydávání publikací o Praze,
- správu a aktualizaci příslušných částí Registru ekonomických subjektů.

Na území hl. m. Prahy se podle údajů ze Sčítání 2021 nacházelo 98 217 obydlených domů, z toho 61 178 rodinných domů a 34 399 bytových domů. Většina bytových domů pochází z let 1920–45 (23 %) a 1971–1990 (21 %). Většina rodinných domů je z let 1920–45 a z let 1991–2010 (v obou obdobích se jednalo o 27 %). Celkem je zde 627 705 obydlených bytů.

K 31. 12. 2024 měla Praha 1 397 880 obyvatel, z toho bylo 15,4 % ve věku 0–14 let, 66,2 % ve věku 15–64 let a 18,4 % ve věku 65 a více let. Mezi osobami v seniorském věku (65 a více let) bylo 59 % žen. Mezi osobami ve věku 85 a více let bylo žen dokonce 68 %.

OTÁZKY PRO:



**ŘEDITELE KRAJSKÉ SPRÁVY
JIŘÍHO ROČOVSKÉHO**

“

Který statistický údaj týkající se Prahy považujete za hodný pozornosti, přestože o něm mnoho lidí neví?

Praha má ze všech krajů nejvyšší podíl domácností jednotlivců. Podle údajů ze sčítání 2021 tvořil podíl jednočlenných domácností 46,9 %. Většinou se jedná o ženy (80 % žen, 20 % mužů).

Zajímavý je i údaj o průměrném věku. Ten byl v Praze v letech 2012 i 2024 shodně 41,9 roku, ale zatímco před dvanácti lety byl v rámci všech krajů nejvyšší, předloni byla Praha druhá nejmladší.

Jak byste prostřednictvím statistických údajů charakterizoval „průměrného“ obyvatele hl. m. Prahy?

Průměrný obyvateľ pracující v Praze obdrží za svoji práci měsíčně 62 022 Kč. Ovšem dvě třetiny zdejších zaměstnanců na tuto mzdu nedosáhnou, medián je totiž 49 775 Kč.

Průměrný věk Pražanů je 41,9 roku. Ženy se v průměru vdávají ve věku 35 let a muži ve věku 38,3 roku. Průměrná matka rodí první dítě ve věku 30,7 roku.

Při průměrné ceně jednoho m² bytu v roce 2023 (103 693 Kč) a mediánu hrubé mzdy ve výši 46 429 Kč si zaměstnanec vydělá na 1 m² bytu za 2 měsíce a 6 dnů. Anebo jinak: za jednu měsíční mzdu si může pořídit 45 dm² bytu.

Třetina pražských domácností bydlí v nájemním bytě a 43 % v bytě v osobním vlastnictví. Většina domácností bydlí v bytech se 3 obytnými místnostmi (41 %), méně domácností v bytech se dvěma místnostmi (28 %).

”

V PŘÍŠTÍM VYDÁNÍ:

Voda ve statistice

Vývoj připojení na vodovod a kanalizaci
Kolik vody u nás naprší a kolik odeče
Jak velké jsou zásoby vody na Zemi
Obsah vody v lidském těle



STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 01/2026
ROČNÍK 16, vychází 10x ročně
ELEKTRONICKÁ VERZE ČASOPISU: statistikaamy.csu.gov.cz

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@csu.gov.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Eva Henzlerová, Karolína Zábojníková, Jan Cieslar, Jan Ernest, Dalibor Holý, Pavel Hortig, Jiří Kamenický, Petr Musil, Jaroslav Sixta

REDAKČNÍ RADA: Ing. Marek Rojček, Ph.D. (předseda RR), Ing. Bc. Eva Krumpová, MBA, doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D., Ing. Pavla Trendová, Ing. Petr Musil, Ph.D., Ing. Jan Ernest, Ing. Mgr. Martin Zelený, Ph.D., Ing. Petr Böhm, Ph.D., Ing. Petra Kuncová, Egor Sidorov, Ph.D., JUDr. Veronika Zavoralová, MBA, Ing. Jaromír Makovec, Mgr. Jana Nechvátalová, Mgr. Marcela Ernest Jindrová, B.A., Ing. Michal Novotný, Mgr. Jan Cieslar

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Tamara Wölfelová, Erika Hanáčková
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká, freepik.com

Máte-li zájem o bezplatný odběr časopisu, napište na e-mail: redakce@csu.gov.cz.

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, csu.gov.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:
bit.ly/3ddicBp

KALENDÁŘ: Rychlé informace

ÚNOR
2026

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

5 ČT

Maloobchod
(12/2025)
Předběžný
odhad indexu
spotřebitelských cen
(1/2026)

9 PO

Živočišná výroba
(4. Q 2025)
Cestovní ruch
(4. Q 2025)
Služby
(4. Q 2025)

13 PÁ

Indexy
spotřebitelských cen
– inflace
(1/2026)

24 ÚT

Konjunkturální
průzkumy
(2/2026)

6 PÁ

Zahraníční obchod
se zbožím
(12/2025)

10 ÚT

Indexy cen vývozu
a dovozu zboží
(12/2025)

25 ST

Indexy cen výrobců
(1/2026)



ALKOHOL

SPOTŘEBA VYBRANÝCH ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ (l/na obyvatele)



PIVO
130,5
2024

155,2
1990



VÍNO
19,5
2024

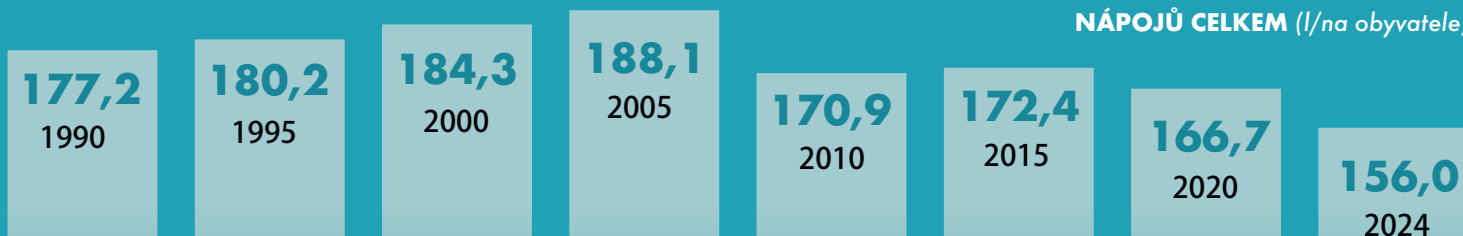
14,8
1990



LIHOVINY (40%)
6,1
2024

7,2
1990

SPOTŘEBA ALKOHOLICKÝCH
NÁPOJŮ CELKEM (l/na obyvatele)



DOPRAVNÍ NEHODY
POD VLIVEM ALKOHOLU

2024
4 642
nehod pod vlivem
alkoholu

5 %
z celkového
počtu
nehod

33
usmrcení
pod vlivem
alkoholu

